

OOSTVLAAMSE ZANTEN

TWEEMAANDELIJKS ALGEMEEN TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSKUNDE

ORGAAN VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

van de dienst voor volkskundige enquêtes in Vlaanderen

en van het internationaal studiekomitee voor ommegangsreuzen

Redactie : Lic. Renaat van der Linden, Godveerdegemstraat 15, B-9620 Zottegem

Redakteleden : Maurits Broeckhove, Lic. Marcel Daem, Dr. René Haeseryn.

Ruil en Recensiedienst : Dr. R. Haeseryn, Bibliotheek, Kraanlei 63, B-9000 Gent.

Alle stortingen op postrek. nr. 000-0096946-43, Bond Oostvlaamse Volkskundigen, Gent

INHOUD

Prijs : 75 F

VOLKSKUNDIGE ENQUETES IN VLAANDEREN

R. van der Linden. — Perikelen rond samenvoeging van gemeenten in Vlaanderen

1976-77 (vervolg en slot) 210

BONDSNIEUWS

M. Broeckhove. — Jaarlijkse statutaire vergadering op zondag 30 oktober 1977 met
openingsrede door R. van der Linden, verslagen van M. Broeckhove, E. Samain-

Ouvrein, G. Weze, Dr. R. Haeseryn en R. Ruys 239

Inhoud Oostvlaamse Zanten LII (1977) 262

**Oostvlaamse Zanten wordt uitgegeven met de steun van
v.z.w. Noordstarfonds, Gent en het Stadsbestuur van Gent**

PERIKELEN ROND SAMENVOEGING VAN GEMEENTEN IN VLAANDEREN 1976-77

Vervolg van OVZ LII (1977) 183-199

Na lektuur van doodsbriefven past het even te onderzoeken **Wie** aankondigt, in welke **gemoedsgesteltenis**, en waarin de **kern van de aankondiging** vervat is.

a) **Wie ?**

In Eke het bestuur, de majoreitjes en de muzikanten van de Keuninklijke Fanfare Sente-Seseila; de burgemeester, schepen en gemeenteraadsleden; al de verenigingen van ons afgestorven dorp. Kernachtiger kan het niet. De muzikanten nemen de leiding; het gemeentebestuur sluit aan, samen met alle verenigingen. In de andere gevallen stellen we vast hoe alleen de burgemeester, schepenen en gemeenteraadsleden (met of zonder naam) de dood melden : (Uitbergen, Ronsele met de titel van vader, kinderen en kleinkinderen); daar komen de bedienden en personeelsleden bij (Machelen, Olsene, Mazenzele). Verenigingen, straten en wijken komen uitvoerig aan de beurt met de titel : de families of de heer en mevrouw (Bellegem, Herdersem, Mazenzele); Vurste vormt een uitzondering, waar alle dokumenten en paperassen naar voor treden, waar enigzins de naam van de gemeente kan op voorkomen; je telt onmiddellijk meer dan twintig soorten bescheiden. Het springt in het oog, dat allerlei kombinaties voor de aankondigers in aanmerking komen. De ontleding van deze keurige en kleurige, voddige en koddige namenreeks omsluit een lokale geschiedenis vol wisselende afleveringen. In hoofdzaak gaat het om het gemeentebestuur ofwel om een streven naar totaliteit, om er de gehele bevolking bij te betrekken.

b) **Gemoedsgesteltenis ?**

- *met diepe droefenis, maar met volle onderwerping aan MINISTER MICHELS onverbiddelijke wil* (Eke, Uitbergen, Herdersem met daarbij : met tegenzin);
- *diep bedroefd doch berustend in Gods H. Wil* (Machelen en Olsene);
- *met diepe droefheid en tegenzin* (Bellegem, Herdersem) met daarbij *aan MINISTER MICHELS onverbiddelijke wil*;
- *met diepe droefheid, doch vastbesloten niet te berusten in hun lot* (Mazenzele); *met grote vreugde* (Ronsele); zonder gevoelens Vurste.

Machelen en Olsene nemen vaak de klassieke formule; vijf gemeenten richten zich rechtstreeks tegen de onverbiddelijke minister Michel (telkens hoofdletters); Mazenzele is opstandig en weerbarstig; Ronsele juicht; Vurste alleen meldt zonder gevoelens.

c) Wat ?

Het verdwijnen van een gemeente geldt geen gewone dood van een gemeenschap in een bepaald en beperkt geografisch kader. De aankondigers stellen het op prijs dood en doodsoorzaak tegelijk te melden :

- Gedenkt in uw gebeden de vrome ziel van ons geliefd moederdorp... door het Belgisch fusionitisparlement van de landkaart gepalaberd;/ (Eke); idem... van de landkaart geveegd (Uitbergen, Herdersem);
- Het heeft de Heer behaagd tot zich te roepen de vrome ziel van zijn trouwe dienaress de gemeente... na een smartelijke fusie godvruchtig overleden (Machelen, Olsene);
- Het heeft de Heer... dienaress... met lede ogen zag vadertje Staat hoe Mazenzele floreerde ook op geldelijk gebied. Doch het mocht niet langer wezen... godvruchtig overleden... gesterkt door de beloften en vastberadenheid...
- Het heeft de Fusie behaagd tot zich te roepen het lichaam van Adm. Bellegem... geestig overleden in kiesbureau nr. 48, gesterkt door Bockor en Facon;
- Het heeft de Heer Michel, Minister van Binnenlandse Zaken behaagd tot het verleden te bannen, het genaamde Vurste... definitief naar het verleden verwezen...
- Zomergem heeft tot zich geroepen de gemeente Ronsele... overleden... gesterkt door het Sacrament van de Heilige Verkiezing...

De doodsoorzaak is dezelfde, maar uiterst verscheiden aangehaald en gekleurd : gepalaber van een fusionitisparlement; een smartelijke fusie... de lede ogen van Vadertje Staat; Michel, Minister...

Het 'sterken' bij de nadering van de dood verdient eveneens de aandacht, want dat element geldt niet alleen de overledene, maar ook de overlevenden. Het versterkend middel stoelt op een uiterst verschillende basis : drank, de heilige verkiezing, beloften van vastberadenheid... Het volksvernuft is spitsvondig.

Een verdere ontleding van de doodsbriefven is mogelijk, maar behelst gebeurlijk psychologische en sociale standpunten en brandpunten; in deze beperkte bijdrage kunnen we er niet verder op in gaan. Een paar aspecten horen thuis in volgend hoofdstuk.

3. BEGRAFENISRITUEEL

De begrafenis van een persoon, een gewoon of een vooraanstaand burger, geschiedt volgens een protokol, veelal met vaste normen en vormen. De begrafenis van een gemeente vergt volgens de inspiratie van de initiatiefnemers, hun daadvaardigheid en financiële mogelijkheden, een uitzonderlijke plechtigheid met één hoogtepunt of met een reeks grappige tafelen.

De doodsbrieven bieden reeds een reeks :

- Begrafenis *met militaire eer* te Eke, *met muzikale eer* te Herdersem;
- Plechtige eucharistieviering in de parochiale kerk te Machelen, Olsene en Herdersem;
- Rozengezang en dansmuziek vóór, tijdens en na de plechtigheid : Bellegem en Herdersem;
- Een laatste groet en een rouwkapel staan een paar maal op het programma, volgen van de familie en gedenken van de overledene tussen pot en pint : Bellegem en Herdersem;

Deze punten sluiten teoretisch (en soms praktisch) aan bij de kerk. Het voegt enkele in het oog springende gevallen aan te halen.

In Eke trok een "levende lijkstoet" door de gemeente. Het klinkt raar, maar stemt overeen met de waarheid.

In het Doornhuizeke, een omgevormde autobergplaats naast een herberg op de wijk Landuit lagen de burgemeester, een schepen en in vervanging een reserveschepen op een rouwbed, netjes naast elkaar, met gevouwen handen en gesloten ogen. De bevolking van de wijk en van

zelfsprekend ook van het centrum beschouwde het als een plicht "de drie lijken", symbool van de begraven gemeente, te gaan begroeten. De drie mandatarissen speelden uitstekend hun rol, want na de begroeting bleven ze gedurende drie uren in dusdanige houding getooid

Afb. 2 — Drie levende doden

Foto = Het Volk. Gent

met bloemen, op de lijkwagen, die hen door de gemeente voerde. De rijkswacht reed op kop in de stoet. De verenigingen van de lokaliteit waren vertegenwoordigd, al dan niet met een praalwagen. Slogans praalden aan gevels van huizen en op voertuigen :

*Ministers verwelken
Parlementairen vergaan
Eke zal eeuwig bestaan*

*Michel, wat hebt gij ons aangedaan ?
Gij zult rechtstreeks naar de helle gaan.*

*Nazareth heeft een melkerij
Eke een brouwerij
Melk en bier schenken sterkte en plezier*

In het centrum had de apoteose plaats. De gemeentemantarissen kwamen in een inrichting voor lijkverbranding terecht. In een wit hemd, met een zilveren kroon op het hoofd, stegen ze naar de hemel, doch werden geweigerd, door gebrek van bewijs van goed gedrag. Ze daalden terug naar de aarde om verast te worden. Eke zelf blijft leven. Honderden witblauwe [de kleuren van de gemeente] ballonnetjes schoten de hoogte in. Dusdanig aards en hemels vertoon vierde hoogtij op dertig mei 1976.

In Roesbrugge-Haringe kwam een Fusiëstoet tot stand ter gelegenheid van de septemberkermis (op vijf september 1976) "als een ultiem passief protest — een vaarwel aan zoveel jaren zelfstandigheid, maar die tevens de belofte en de wil in zich draagt om in schone verbondenheid onze eigenheid te bewaren". De stoet omvatte 1) een evokatie van de Glorie van Roesbrugge, 2) de Aftakeling, 3) de Dood en de Uitvaart. Deel 3 trad op met vier wagens : a) de sluipmoord : de gemeente verdwijnt door het grootse fusieontwerp van minister Michel. De partijtucht — een aanfluiting van de democratie — heeft het ontwerp gestemd, zonder kans op amendementen. Het tegenvoorstel van plaatselijke vooraanstaanden en

verenigingen om Roesbrugge-Haringe en omliggende gemeenten tot een landelijk blok samen te voegen, hebben de instanties in Brussel volledig genegeerd. Minister Michel belaagt de lokaliteit, verpersoonlijkt door Karel de Blauwer. De tweede wagen — Dood aan de Schuldige — toont hoe de dader van de likwidatie van de gemeente gekend is en gevat werd. Het volk veroordeelt hem tot de doodstraf door verhangning. Het tafereel — De Uitvaart — verliep met de "wijte wagen". De naastbestaanden [de inwoners] beweenden "de uitvaart" van Roesbrugge-Haringe, gevolgd door de burgemeester en de schepenen, die voor het laatst deze autonome gemeente hadden bestuurd.

In dezelfde maand, op de veertiende, lokte te Grembergen-Dendermonde de stoet van kermisdinsdag duizenden toeschouwers. De wagen van de groepering "De Kring" beeldde het einde van de gemeente uit. Zes personen in rouwkledij droegen de symbolische kist met een zwarte doek behangen, op de schouders.

Op twaalf december beleefde Bellegem dé hoogdag. Zie de affiche op p. 188. Om vijftien uur greep de begrafenis van administratief Bellegem symbolisch plaats op het oude kerkhof.

Op negentien december fuifde Lotenhulle-Aalter op zijn eigen vrolijke begrafenis. Een koets met een kist en in het zwart uitgedoste ruiters reden door de straten.

Op zesentwintig december had een lijkdienst plaats te Mazenzele-Opwijk, met de tocht van een kist doorheen de gemeente. Alom is er gedronken en geklonken en geschonken. We zijn verheugd tussen deze mededelingen de tekst en een vers van Eugeen van den Broeck uit Asse aan te halen. Deze voorman hoort door hart en stam in Mazenzele, verklaren de dorpsfilosofen aldaar. *Er is op de burgerlijke stand altijd éne meer dan er ingeschreven zijn en die is Eugeen van den Broeck.* ' Hier volgt de rouwrede, uitgesproken door de laatste gemeentesekretaris :

Rouwrede bij de begrafenisplechtigheid van MAZEL.

In naam van onze voorvaderen, die Mazel groot hebben gemaakt,
En de zonen die zij hebben voortgebracht,
En de heilige geestdrift die hen en ons heeft begeesterd om Mazel nog groter te maken. Amen. Mijn teergeliefde medeburgers,

Diepe, zeer diepe rouw komt ons te treffen want Mazenzele is zo goed als dood, op, af, kapot, naar de sterren en naar de vaantjes. Mazenzele, ons geliefde Mazel, is stervende en snakt naar de laatste gezonde adem. Ons gemeente ligt reeds gekist, zo zeker zijn wij ervan dat het alle minuten kan gebeuren. Zij gerust, teergeliefde medeburgers, ze zal niet stikken want wij hebben gaatjes in de kist geboord, zodat haar laatste asem glorieus zal kunnen ontsnappen. Het staat vast, haar uur is geslagen, het lot heeft beslist en de eeuwige beul staat met zijn sichel klaar om toe te hakken. Straks luiden de klokken van de Mazelegraat geheimzinnig over Kravaalbos naar de Schaaphuisel toe...

Daar ligt Mazel, overdekt met de vlag van de Gilde, de hopperanken, die er zo schoon op geborduurd staan, hangen treurig slap gelijk een natte schoteldoek.

Daar ligt Mazel : dat wil zeggen : daar ligt de Melkspinne met zijn spoken en kleudden; daar ligt Zottegem met zijn lang verdwenen " Hopzak "; daar ligt de Steenweg met 't gemeentehuis en de " geleerde Man ", daar ligt het Schaaphuisel met het klokkeputteken van de Mazelegraat dat kulturhistorisch gezien toch tot Mazenzele behoort, daar ligt de Vossestraat, de ene helft - want de andere helft is van een vreemde parochie; daar

ligt het Sultveld met de Langeveldebeek en 't hof van Goossen Stine; daar ligt ons dorp, het schoonste dorp van geheel Brabant, met ons Kerk en Houtekeet... de staminees van Borms den Bruinen - het Gildenhuis, daar ligt ten slotte de Dries met de rechte kanada's en nog rechtere wip waar de Sint-Pieters Gulde teerde en tierde, waar koning en keizer werden gekroond, waar er gevendeld en gedanst werd !!

In deze kist, mijn teergeliefde burgers, ligt geheel Mazenzele, het verleden en het heden, de kermissen en de drama's, de stoere familiestamboeken en het harde labeur, de schoonheid en de kunsten, de ferme drinkers en levensgenieters, het diepe geloof en de trouw aan eigen zeden en taal.

Hoe is het met Mazel zo ver gekomen ? Wie draagt de schuld van deze lugubere kist ? Wie heeft de ondergang van Mazel bewerkt ? Ha ! wij weten het, wij allen hebben er aan gedokterd, wij hebben vergaderd, gearlassant en op tafel geboenkt, er druppels voor gedronken om Mazel te redden, wij hebben er specialisten bij geroepen als een Zjeen Van den Broeck die met hand en tand zijn best deed om het fusieverschijnsel te lijf te gaan. Ons treft geen schuld.

Helaas, het kon niet baten, de kanker zat in Brussel en werd naar Mazel

overgeplant. Ne walekop, ne zekere Michel, gaf Mazel de doodsteek. Die Michel heeft lelijk in ons rapen gescheten, die heeft ons ne vieze pater op ons gat geschilder, daarom is er beslist dat al degenen die gedurende de rouwdagen Michellekens smoren, voor ieder Michelleken aan mij, laatste secretaris van Mazel, een pint betalen. Laat ons hopen dat er veel Michellekens gesmoord worden !!

Op dit ogenblik van smartelijke rouw is het mij anderzijds ook een aangename plicht al diegenen te danken die Mazel groot hebben gemaakt. Ik denk hier niet aan het verre verleden; de verdiensten van die mensen staan opgeschreven in de historische boeken en op de oude documenten van onze gemeente. Ik denk aan de mensen die hier met tranen in d'ogen, met verbeten woede in hun hart, met gebalde wraakvuisten rond deze kist staan geschaard.

Wij danken onze Burgemeester Leo De Nil die Mazel hoog boven de bloeiende kerselaars heeft opgetrokken, die voor Mazel heeft gevochten en Mazel in Brabant heeft bekend gemaakt, die een modern beleid heeft gevoerd, die zonder doodschuld de lijkist van Mazel naar het Opwijkse kerkhof zal dragen en die in de toekomst als schepen en waakhond Mazel in groot Opwijk op schitterende wijze zal vertegenwoordigen.

Wij danken de schepenen van Mazel, die de Mazelse straten tot boulevards hebben omgetoverd en een villawijk uit de grond hebben gestampt.

Wij danken de schepenen van sport en kultuur die de artiesten heeft gesteund en tentoonstellingen opengepraat. die de jonge mensen naar de gezonde sport heeft gebracht en Mazel in de competitie-reeksen leidde.

Wij danken het hele gemeentebestuur en het personeel. ook de man van de financies die de gemeente goed hebben bestuurd.

Merci. zeg ik. hunne namen zullen eeuwig prijken op de onvergankelijke zerk van het stervende Mazel.

Tenslotte nog : wij danken onze Pastoor voor zijn korte missen en zijn formidabel schone en menselijke preken en omdat hij ons zo goed onder de bijbel

wist te houden. Pastoor en kerk, geloof en parochie zijn voortaan onze enige troost omdat die blijven bestaan en niet fusioneren. Merci.

In dood en afsterven is het zoals in het koninklijk paleis waar men roept : de Koning is dood - Leve de Koning. Dus roep ik, dat het galmt over uwe koppen : Mazel is dood - LEVE MAZEL-OPWIJK.

Zo gaat het leven verder ook voor ons, spijs rouw en doodskist. Wij gaan naar Opwijk of komt Opwijk naar Mazel ? Ha, mijn geliefde borgers. Opwijk moet geen dikke nek zetten en moet ons niet minachtend bekijken want Mazel heeft hun heel wat meer te bieden dan zij denken.

Sint-Paulus heeft te Opwijk zijn leven lang getreurd omdat hij Sint-Pieter moest missen. Wij brengen Sint-Pieter mee opdat Sint-Paulus voortaan zijn tweede jeugd zal kunnen beginnen.

Opwijk stoeft met zijn Paardenprocessie en och ermen reeds vóór de fusie moest de Sint-Pietersgilde de Paardenprocessie van de ondergang redden.

Opwijk heeft de muziek " De Volharding " en de zangers van de Sint-Pauluszonen. Ocherm, nog geen 100 jaar oud. Wij, die van Mazel brengen hun onze 4 of 5 eeuwen oude Sint-Pieters Gilde. Mazel schenkt hun Dokter Broeder Denijs, ne Van den Broeck die in de dertig boeken schreef om de mensen geleerder en deftiger te maken. Wij moesten niet geleerder zijn want wij hebben " De geleerde man ". Wij moesten niet deftiger zijn, want wij hebben Houtekeet voor tentoonstellingen, trouwfeesten en teerpartijen.

Mazel schenkt Opwijk ne Jan Heuninckx, een grote artiest die een verf uitvond om Rembrandt te doen blozen. Ze kunnen hem in Opwijk niet missen, want hij zit overal tussen en in.

Mazel schenkt Opwijk zoveel goede brave burgers-werkers en drinkers-humoristische karakters, die niet vies zijn van een flinke grap of een leuke mop.

Laat ons dus de rouw zo vlug mogelijk afleggen en ons verheugen in het feit dat wij zullen herleven, dat wij ons van nooit ofte nimmer zullen afleggen. Ons wapenschild is onze eer, onze trouw en onze trots.

Neen, Mazenzele zal niet sterven :
gefusioneerd blijft het bestaan;
wat wij van d'oudren erven,
staat geschreven in ons vaan.

Sint-Pietersgilde onze trots is,
in Brabant altijd hoog geëerd;
en ons geloof de sterke rots is,
de hoppeduvel steeds geweerd.

Op nieuwjaarsnacht '77 hebben onbekenden op het middernachtelijk
uur de doodsklokken geluid.

Op zondag twee januari 1977 hebben de studenten samen met de vol-
leybalklub een rouwplechtigheid georganiseerd te Olmen-Baal. De doods-
klokken luidden na de middag. Een rouwstoet ontstond voor het gemeen-
tehuis. Voorop ging de vaandrig met de leeuwenvlag. Trommels en trom-
petten voerden een rouwmars uit. Achteraan sjouwden jonge mannen de
lijkkist. Het doek boven de kist vertoonde een groot wit kruis en de tekst
OLMEN. Mannen namen de hoed af als de lijkkist voorbijkwam. Een
massa volk woonde de plechtigheid bij. De gelegenheidspastoor schetste in
zijn lijkrede de historie van Olmen, waar het immer een aards paradijs is
geweest, want de gemeente bleef gespaard van stinkende fabrieken.

Hij drukte de hoop uit, dat deze toestand zal voortduren, ondanks de in-
lijving bij Balen. *Officieel zijn wij Balenaars*, besloot hij, *maar de echte
Olmense geest zal blijven leven in alle gehuchten.*

Op dezelfde dag in de voormiddag kwam een vigilante, getrokken door
zwarte paarden, het marktplein te Zomergem opgereden. De menner
hield halt voor het gemeentehuis. "Ronselse feestvierders" begeleidden
het voertuig. Ze haalden een kist van de koets, symbool van een dood en
symbool van geld tegelijk, om die te overhandigen aan de overheid van de
pilotgemeente. Het hoofd van de vierders opende de kist en verstrekte de
afrekening van Ronsele, met daarbij "de symbolische frank". Wordt een
gemeente verkocht? De symbolische overbrengst kreeg een onverwacht
gedenkteken. Elkeen die op dat ogenblik "ten offer ging", kreeg een
doodsprentje. De tekst leest u op blz. 199. Het slot en het getuigenis van
de begrafenis bevatten voor velen een element van blijvende waarde. Me-
nigeen bewaart het prentje als een kostbaar familiereliek.

De begrafenis van een gemeente ervaren we niet alleen in de loop van
1976 of in het begin van 1977. In Peutie heeft de scoutsgroep een feest
ingericht onder het algemeen thema **In Memoriam Peutie**. In 1976 had de
toneelkring "De Distel" de opvoering van *Pasterke Candeels* (Robert
Herberighs) in sappig dialect verzorgd, als laatste hulde aan de gemeente

Ons dorphoeklein ook, bloesemschoon is
dat blijven wij ten dood getrouw;
hier geboren, hier ons woon is.
Dus hoog het hoofd, ja, zelfs in rouw.

Mazeleer, vooruit in blij verwachten,
nog is ons rol niet uitgespeeld,
want, heemverbonden, bindt uw krachten,
maakt Mazel-Opwijk onverdeeld.

die met fusie bedreigd was. De scouts bewezen op 6 maart 1977 nogmaals hoe de bevolking aan het zelfstandig bestaan gehecht was. De show stak van wal met een treurmars, terwijl jonge mannen met langzame pas een doodskist doorheen de zaal naar het podium droegen. Een ervaren hand had op het zwarte lijkkleed de letters PEUTIE met witte kalk afgebeeld. De verkenners rondden het showgebeuren af met een fusieverhaal, dat menig prikje aan het adres van de grote fusiebroer Vilvoorde inhield.

4. SYMBOLISCHE VERBRANDING

Dit gebruik verkrijgt een afzonderlijke vermelding, omdat de verbranding van een gemeenschap of gemeente kan plaats hebben, zonder dat er een begrafenis bij betrokken is.

De Koninklijke Fanfare Sint-Cecilia te Eke, met medewerking van het gemeentebestuur en de plaatselijke verenigingen, betreft zeker een verbranding in de *geestelijke begrafenis*, vermits ze als laatste punt van het programma *verassing aan het gemeentehuis* voorzien heeft.

Twee typische gevallen verdienen de waarde van een toonbeeld :

Mullem gaat in de vlammen op, noteerde de reporter van het dagblad Het Volk voor zijn relaas verschenen op woensdag 29 december 1976 (J.M.), onder de foto, die een hoog oplaaiend vuur weergeeft. De jeugd-groep *De Vliegende Arend* zorgde voor een afscheidsvuur, dat de inwoners van de pilootgemeente Oudenaarde tien kilometer ver(der) zouden kunnen zien. Jongens en meisjes dansten er rond en zongen :

*Cherio, Cherio, in Mullem zingen ze zo
Weg met de zorgen, weg met verdriet
Zijn we van Mullem of zijn we het niet ?*

De personaliteiten, o.a. de burgemeesteres van Mullem en de burgemeester van Oudenaarde, gooiden hout en bundels in het vuur : **het verleden ging in vlammen op.**

Op twee januari 1977 trokken jonge mannen van Olmen-Balen met een lijk-kist het dorp rond. Ze staken er dan het vuur aan : Olmen verging tot as en ze verstrooiden die plechtig over het marktplein. Te Mazenzele ging de symbolische doodskist in vlammen op.

5. VERKOOP EN DICHTMETSELEN VAN GEMEENTEHUIZEN

Een verkoop is een afstand. een afscheid. Gewoonlijk ontdoet een eigenaar zich van iets voor geld.

Kantoren van de Notarissen

Nowel Eizerbijdt & Andréas Verkamerdt

te Bellegem - Tel. (056) 22 43 10

Om uit onverdeeldheid te treden :

VRIJWILLIGE OPENBARE VERKOPING VAN EEN

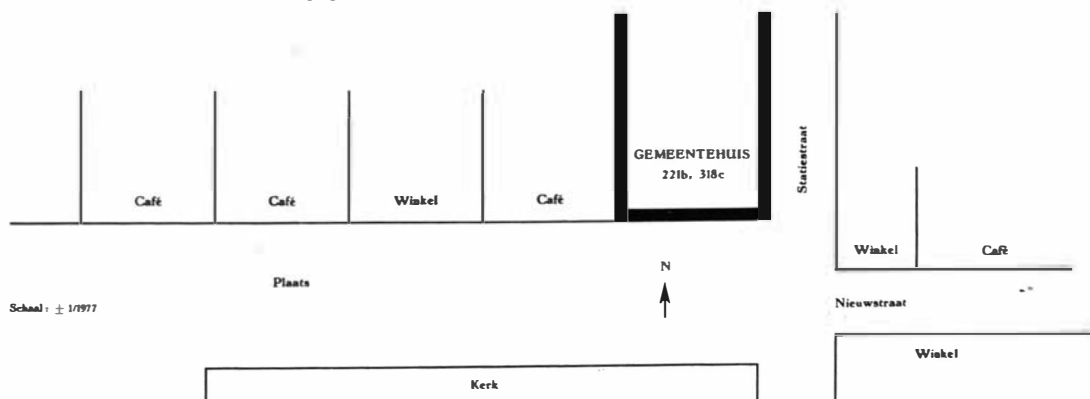
GEMEENTEHUIS

met bijgebouwen, inboedel en personeel (Jefke en Gentiel)

te Bellegem Plaats 1

samen groot volgens meting en kadaster 3 a 36 ca

Kadastrale gegevens : 221 b, 318c, tussen café's en winkels op de plaatse.

ENIGE ZITDAG :

ZONDAG 12 DECEMBER 1976 - om 19u30

in de Raadszaal van het Gemeentehuis te BELLEGEM

Vrij vanaf 1 januari 1977.

Voor nadere inlichtingen en teutel zich wenden ter studie.

De verkoop van een gemeentehuis echter geldt als het uitschakelen van het gebouw, waar het burgerlijk bestuur gevestigd is. Een lokaliteit zonder gemeentehuis is een soldaat zonder geweer, een boer zonder land en vee, een leraar zonder klas, een mens zonder hoofd. Dergelijke lokaliteit heeft geen ziel en geen zin meer. Het valt te verstaan, dat lieden die echt onsteld en ontstemd zijn door de fusie, hun gemeentehuis verkopen, samen met het personeel dan nog wel. De affiche is geheel en al in regel: *om uit verdeeldheid te treden en Schaal ± 1/1977*. Scherper kan het haast niet.

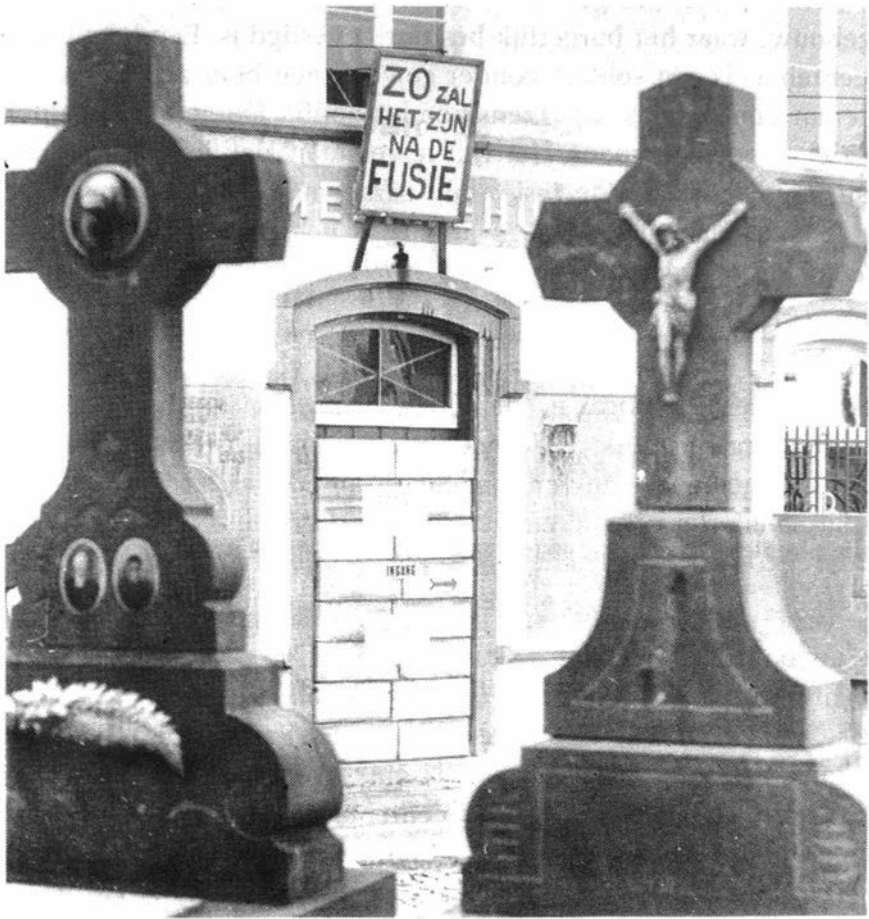
Verkocht is "verkocht". Maar dat betekent in de volksmond eveneens "verraden". In die zin dan kwam het woord voor op het gemeentehuis te Wakken, tijdens de nacht na de eerste zitting van het nieuw bestuur van Groot-Dentergem. Einde 1973 gold Wakken als een schoolvoorbeeld van een centrumgemeente bij een landelijke samenvoeging. Het valt te begrijpen, dat na allerlei verwickelingen in en rond de lijsten en lijsttrekkers het woord *verkocht* op het gemeentehuis te Wakken verscheen. (Gazet van Antwerpen, 19 jan. 1977: Fusieperikelen in Groot-Dentergem).

De inwoners van Herselt — kanton Westerlo — spotten graag met hun gemeentehuis na de fusie en op de voorgevel leest elkeen: *bezoek deze ruïne: 3 fr.* Voor de fusiegemeente Herselt-Ramsel bestond er immers geen kans met eenentwintig man treffelijk in de raadszaal te zetelen. Een olijke kwant bestempelde het gemeentehuis vlug als ruïne en wie daagt dan nog op als koper? (Fusies in Zuiderkempen geven huisvestingsproblemen. De Nieuwe Gids. Brussel, 22 nov. 1976, D.W.).

De reporter C.N. stipte voor de laatste gemeenteraadszitting te Denderwindeke-Ninove deze beschouwing aan: Wie goed keek en luisterde (bij de uitreiking van zeven eretekens) kon voelen, hoe over de hele plechtigheid ook een beetje treurnis hing. *Het leek op een soort "uitverkoop"*: burgemeester en gemeentesekretaris zijn beide uittredend... (Het Volk, 30 december 1976).

Het dichtmetselen van het gemeentehuis heeft zich voorgedaan te Brussegem, een groene gemeente op twaalf kilometer van Brussel. Tussen de laatste dag van oktober en de eerste van november 1976 hebben onbekenden er met acht lagen dikke steen en degelijke cement de deur "dichtgemetst". Boven de deur leest u de tekst: ZO zal het zijn na de FUSIE. Merchtem immers slokt de gemeente Brussegem op. en Oppem, een gehucht van achthonderd inwoners, komt terecht bij Meise. De burgemeester, een brouwer, heeft geen bevel gegeven proces-verbaal op te stellen tegen onbekende "bouwvakkers".

In Merchtem heerste op nieuwjaarsdag een beroering, toen bekend werd dat een lid van de ene partij naar de andere was "overgelopen" om die

Afb. 3 — Dichtmetselen van gemeentehuis te Brussegem

Foto ÷ Het Laatste Nieuws, Brussel

aan de meerderheid te helpen. De raadsleden konden echter de zaal niet binnen, omdat " een onbekende " het slot met lijm had volgestopt.

6. GEDENKSTENEN

Een gedenksteen treft u op talrijke gebouwen aan. Hij herinnert aan personen en gebeurtenissen allerlei. Waarom niet aan de fusie, want die geldt een specifieke beroering.

De overheid heeft her en der er aan gedacht de laatste gemeenteraadszitting in een gedenksteen vast te leggen :

Te Herdersem-Aalst vonden de burgemeester en zijn schepenen en gemeenteraadsleden het passend een gedenkplaat te onthullen ter ere van de tweeduizend zeshonderd Meiviskoppen. De inwoners dragen er deze titel als bijnaam. Waarom niet een bijnaam tot eretitel aanhalen ?

De laatste gemeenteraad, gevat in een steen, treft u op verscheidene plaatsen aan, zo o.a. te Oetingen-Gooik op 1 januari 1977, te Zaffelare op 22 januari 1977, te Snellegem-Jabbeke op 5 februari 1977.

Weert, de kleinste gemeente van het gewest Mechelen, onthulde (na de fusie) tijdens een afscheidsreceptie twee platen : een ter herinnering aan het zelfstandig bestaan van het Kleinbrabants dorp en een als hulde aan de onlangs overleden burgemeester. De bevolking is de burgemeester, schepenen en raadsleden zo dankbaar " *voor de bekomen aansluiting met het elektris net* (tekst op de gedenkplaat).

Een gedenksteen als bindelement met het verleden van een gemeenschap kan een ongewone oorsprong en vorm krijgen. Gijzegem-Aalst verboederde met Membach, een Duitse taalgrensgemeente in de provincie Luik. De fusie van 1977 zou beide lokaliteiten van de kaart vegen. Zou de fusie de banden lossen? De bevolking van Gijzegem heeft de vrees gelogenstraf en de geest van verboedering bevestigd in een gedenksteen **Verbroedering Gijzegem-Membach** op het Dorpsplein aan het gemeentehuis. De onthulling had plaats op 4 september 1977, door de beide gewezen burgemeesters. Gijzegem beleeft zijn eigenheid in een steen en een geest van verboedering met een Duits dorp dat eveneens door fusie zijn zelfstandigheid verliest.

7. OPRICHTING VAN BEELDEN

Dit thema kan enigszins aansluiten bij het vorig nummer. Hier gaat het vooral om standbeelden, als monument los van een gebouw.

Vichte versmolt o.m. met het Streuvelsdorp Ingooigem tot Anzegem. Het gemeentebestuur besloot er unaniem de herinnering aan de textielgemeente te vereeuwigen door middel van een figuur, rijk geladen aan symboliek. Jef Claerhout, uit Syssele en ' vader ' o.m. van het Leuvens *Fonske*, toverde twee factoren in één beeld : én de textielgemeente én de historie langs een verteller. In het kader van de lokale

Alb. 4 — De Verteller te Vichte
Werk van Jef Claerhout

nijverheid leest *De Verteller* — een beeld in koper — de gegevens af van een karton, zoals het in de weverij dienst doet om het weefsel zijn tekening te geven. De man draagt in zijn mantel de kruising van ketting en inslag, die tegelijk het traliewerk van het wapenschild weergeeft. Het karton bevat de familienamen van Vichtenaren die een functie in dienst van de gemeenschap hebben vervuld, zoals burgemeester, schepen, sekretaris, veldwachter, voorzitter van C.O.O., de kerkfabriek, onderwijzer, pastoor en koster, de "Heren" van de heerlijkheid, de pioniers van de textielnijverheid, de gesneuvelde en oorlogsslachtoffers. *Het monument is geen hulde aan degenen die erop vermeld staan. Het is een gedenkteken ter herinnering aan de geschiedenis van de gemeente Vichte. Het wel en wee van de mensen maken geschiedenis.* Aldus luidt een deel van de tekst, verspreid **Aan de Vichtenaren. Ten Afscheid**, namens het Gemeentebestuur, op 26 december 1976.

Te Munte-Merelbeke heeft de oud-burgemeester, thans schepen, in aanwezigheid van het schepenkollege en van ir. J. Geldof, promotor van het "Jaar van het Dorp", op 18 september 1977 het beeld *De Munteenaar* onthuld. Het betreft de man zonder in het oog springende kenmerken, de jongen van te lande, die gewoon wel en wee van het volk meemaakt zonder uit de band te springen. De beeldhouwer Firmin De Vos van Destelbergen kreeg opdracht de klemtoon op de innerlijke gesteltenis te leggen: het onberoerde van de landman in het komen en gaan van mensen en seizoenen en feiten. De bevolking ziet in het beeld de eenvoud van het dorp in leven en streven en de handhaving van een ongerepte geest. Munte, opgeslorpt door een fusie, blijft zichzelf in een fijnzinnig beeld.

Afb. 5 — De Munteenaar
Werk van Firmin De Vos
Foto : R. Van Damme

Vichte en Munte stralen twee contrasten uit : een binding doorheen de eeuwen in een typisch kenteken en een klemtoon op een figuur zonder kenmerk.

8. PLANTING VAN VRIJHEIDSBOOM⁽¹⁾

De vrijheidsboom zien talrijke personen als de meiboom met een rode muts op de top, in de periode van de revolutie in Frankrijk, en in Nederland en bij ons als een teken van vrijheid, vaak in het centrum van een gemeente opgericht.

Te Herdersem-Aalst plantte op 26 december 1976 de burgemeester de vrijheidsboom, een jonge eik, op de nieuwe wijk Harding, *bij het afscheid van de zelfstandigheid*. Bij deze plechtigheid kondigde hij aan, dat in dezelfde streek, in alle Falluintjesgemeenten een vrijheidsboom zou uit de grond schieten, als herinnering aan het verlies van hun zelfstandigheid.

In Mullem waren én de lokale burgemeesteres én de burgemeester van de pilootgemeente Oudenaarde samen op het appèl om een afscheidsboom te planten op de wijk Beke aan het Moriaanshoofd. Het ligt voor de hand, dat niet alleen de twee mandatarissen de put vulden waarin de boom geplant werd, en dat menig een schop aarde wilde storten op de wortels.

Op nieuwjaarsnacht hebben onbekenden in Belsele-Waas de oude vrijheidsboom afgezaagd en hebben die vervangen door een treurwilg.

9. UITREIKING VAN GESCHENKEN

Bij geschenken gaat het om een gave, om voorwerpen die je krijgt. De waarde ligt niet altijd in de grondstof, een glasraam, een tinnen schaal, een werk van een pottenbakker, enz, ligt evenmin in de voorstelling, maar in de waarde en waardering die de bezitter er aan toekent, als een familie-relikt, als een herinnering aan een dierbaar wezen, enz.

Menig gemeentebestuur heeft het op het einde van 1976 op prijs gesteld een geschenk als herinnering uit te reiken. Daar zijn allerlei grondstoffen en voorstellingen bij betrokken. Het wapen(schild) van de lokaliteit haalt

(1) De volkskundige zou te pas en te onpas alle mogelijke bronnen moeten kunnen aanboren.

Een belangwekkende anekdote i.v.m. de vrijheidsboom verscheen in de recensie van L. Vanderkerken voor het werk *Hegel* van Franz WIEDMANN, Standaard der Letteren, Standaard, dagblad, Brussel, 18 febr. 1977 : Allen (nota v.d. R., d.w.z. Hölderlin en Schelling e.a.) hoopten ze op een wedergeboorte van Europa... Hun entoesiasme ging zo ver dat ze op een zekere dag het lumineus idee kregen om een vrijheidsboom te planten bij Tübingen. waarbij de verbolgen hertog Karl Eugen in hoogst eigen persoon opdaagde om de amateurs-rebellen tot de orde te roepen.

het voorzeker niet een ruime voorsprong, met de naam, gebeurlijk het jaar van het ontstaan en het vergaan (31-12-1976), indien er geschiedkundige gegevens voorhanden zijn.

Om een juist en volledig oordeel te kunnen vormen, zou een raadpleging van de laatste raadszitting alom vereist zijn — en naar mijn mening zal dat eens door iemand of door een ploeg geschieden om het afscheid volledig te kunnen ontleden. Dat blijft intussen een wensdroom.

Hier volgen enkele gemeenten, waar de overheid een schaal in tin of keramiek met het *wapenschild* (en *naam*) aan het schepenkollege en de raadsleden uitdeelden, gebeurlijk aan het voltallig personeel, en zelfs ook aan de perslui : Aartrijke, Idegem, Merelbeke, Ouwegem, Schielde, Tielen, Zandbergen, enz. Op enkele plaatsen kregen alle bewoners kans zich een dergelijke schaal aan te schaffen, maar dienden dan te betalen, o.a. in Gits. De modellen van de gedenkstukken waren zichtbaar in het uithangkastje aan het gemeentehuis. Bij een overschrijving op een bepaalde rekening was de vermelding *Gemeenteheraldiek Gits* met soort en aantal vereist. Te Koekelare was het wapenschild in brandglas gevat.

Afb. 6 Schaal, een afscheidsgeschenk te Nederzwalm

De uitreiking van de tinnen schaal te Nederzwalm-Hermelgem gaf aanleiding tot een verwikkeling rond de verkiezingen.

In Baardegem-Aalst en Sint - Antelinks - Ninove vertoonde het tinnen bord de afbeelding van *de plaatselijke kerk*. In Aartrijke ontvingen de personeelsleden een bord met de afbeelding van *hun gemeentehuis*.

Andere gemeentebesturen willen het afscheid vastleggen in de

tekst en de vorm van een *diploma* o.a. Zandbergen-Geraardsbergen. (op 29 maart 1977)

Mullem-Oudenaarde verdient de afzonderlijke vermelding : alle inwoners krijgen vanwege het gemeentebestuur een tekening, met kerk en

molen als schraagelementen en met gebouwen van Oudenaarde op de achtergrond. Het aantal is beperkt : één per gezin (tweede verblijf telt niet). De veldwachter en sekretaris (niet Mullemnaars) vormen de uitzondering. Geen enkel buitenstaander kreeg een exemplaar.

De tekening was voorzien van de laatste droogstempel van de gemeente. De burgemeester van Oudenaarde kreeg de originele tekening. (23,3 cm br. x 9,2 cm h.) Tekening Hyselynck F.

Een prent en schotel hangen aan de wand of sieren een kast. Ook andere voorwerpen komen in aanmerking voor een geschenk : de burgemeester van Poeke, eenentwintig jaar ononderbroken in zijn zetel kreeg, bij de ontvangst op zijn kasteel, *een fiets...* en in Lotenhulle kreeg de gemeentesekretaris, bij het afscheid van de raadsleden, eveneens een fiets. Fiets-toerisme dringt in alle kringen door.

Vrolijke anekdoten kunt u hier en daar noteren : in Boorsemechelen wensten de raadsleden een passend afscheidsgeschenk, maar de financiële middelen ontbraken. Een lumineuze inval bracht raad : na de zitting trokken de gemeenteraadsleden tevreden met *hun eigen raadszetel* als blijvend en uniek aandenken huiswaarts. Hoe heeft het bestuur van nieuw Maasmechelen daarover geoordeeld ? Het is me niet bekend.

Voor het geval van Boorseme kunnen we de keerzijde van de medaille aanstippen : te Meldert bestond een beroering bij de vaststelling, dat de pilootgemeente — Aalst — het gemeentehuis " leegplunderde ".

In Adinkerke overhandigde de burgemeester, na de laatste raadszitting einde 'dec. 1976, de officiële vlag tijdens een korte plechtigheid aan de voorzitter van de ruilclub " 't Kelderke ". (De Nieuwe Gids, dagblad. Brussel, 27 dec. 1976, C.A.)

10. UITGAVE VAN GESCHIEDENISBOEK

De geschenken van het vorig hoofdstuk binden over het algemeen de leden van de gemeenteraad. Mullem vormt een uitzondering. Een waarachtig hoogtepunt bestaat erin, dat de bewoners van een lokaliteit in en door een geschiedenisboek aan hun woonplaats gehecht en verknocht zijn. De dreiging van de fusie heeft op menige plaats er heemkundigen en vorsers toe aangespoord om het verleden van hun gebied vast te leggen. Waar ligt de drijfveer en de geest van dat werk en de werkwijze ? Een antwoord daarvoor leest u in het *Voorwoord* dat gemeente-archivaris Paul VOS van Mol schreef, bij de uitgave van *600 jaar Heidehuizen. Hoe het groeide*. Uitg. P. Vos, Westerlo, 40 blz., 3 ill.

Nu, in 1976, willen de inwoners van Heidehuizen hun eigen wijk met zijn eigen leven eensspeciaal belichten. Een tentoonstelling werd gehouden. Een boekje werd gedrukt. Niet alles zal hierin aan bod komen, maar toch wordt een eerste poging gedaan. Als gemeente-archivaris van Mol sluit ik mij hierbij van harte aan. Een betere kennis van het eigen leefmilieu kan de

mens alleen maar verrijken en levert heel wat stof tot bedenkingen, gesprekken en bezinning.

In de tijd van heden wordt de wereld klein. **Toch moet het woongebied en zijn bewoners de eerste kring blijven vormen waarbinnen de mens leeft, in tegenspoed en geluk, in eendracht die de verscheidenheid van mensen en groepen respecteert.**

Het heeft bijna geen begin en geen zin hier bij benadering te denken aan volledigheid. Het komt er alleen op aan, zoals voor de andere facetten, trachten vast te leggen, hoe de volksgeest en de volkswil gereageerd heeft bij de samenvoeging van gemeenten. Dàt feit heeft er alleszins toe bijgedragen om de geschiedenis van een en andere lokaliteit op te stellen, te publiceren, in minivorm aan te bieden, niet in de eerste zin om wetenschappelijk werk te leveren, maar om de mensen bewust te maken van hun eigenheid.

Bellegem-Kortrijk staat nogmaals vooraan, vermits bij de feestelijkheden op 12 december 1976 de voorstelling van het boek *Geschiedenis van Bellegem* door E. DEPAEPE een afzonderlijk punt vormt. Frans GROOTJANS, voormalig schepen van cultuur te Zellik, bracht in het vooruitzicht van de fusie met Asse, een *Kijk- en Leesboek* over zijn vroegere gemeente, met o.a. een gedetailleerde kaart van de straatnamen. Vroeger dacht een publicist min of zelden aan dergelijk punt. Het genootschap voor Aalsterse geschiedenis bracht een verhandeling van het voormalige *Herdersem* met inventarisatie van straten en gebouwen. Het betreft de eerste van een geplande tiendelige geschiedenis van Groot-Aalst. Op initiatief van de V.T.B.-afdeling verscheen *Haaltert in oude prentkaarten* in een map met een geschiedkundige schets door J. DE BROUWER.

Paul DE BROUWER en Dany DE BOSSCHER stelden de *Geschiedenis van Landskouter* samen, als afscheidsgeschenk.

Daniël van HEEGDE leverde de *Geschiedenis van Scheldewindeke*. Het gemeentebestuur leverde een bijna uitzonderlijke prestatie, want elk gezin kreeg een boek als geschenk, als bewijs van de eigenheid.

Het werk *Peutie en zijn voormalig Begijnhof van Steenvoort*, een uitvoerige geschiedenis van Peutie door de heemkundige Jos LAUWERS, verscheen op de valreep van de naderende fusie. Anna Denies, Juul Poels en Hendrik Cloetens zorgden voor de illustratie en het gemeentebestuur besliste aan elk gezinshoofd kosteloos een boek te schenken. (Bijkomende exemplaren tweehonderd fr.) Alfons Van NIEUWENHUYZE, laatste sekretaris van het zelfstandige Etikhove, bundelde zijn opzoeken in

Historiek van Etikhove. Het gemeentebestuur schonk exemplaren aan het gemeentepersoneel (foto's van Marijke Van Welden en tekeningen van Antoine Van Nieuwenhuyze). Het laatste hoofdstuk behandelt fusie-nieuws, hetgeen bijna als een unicum kan aangewezen worden.

Lode COOREMANS, Gilbert ROMEYNS en Renaat VAN DEN HOUTE bezorgden samen *Sint-Martens-Bodegem en zijn rijk verleden*. Roger GEERTS schreef *Verrebroek (1139-1976) bedreigde oase in het Waasland*.

Rudy DE PAUW schreef *Geschiedenis van Massemen*.

De zo bondige opsomming van historische, heem- en volkskundige publicaties schetst in het kader van deze bijdrage hoe menig werk ontstond „als requiem voor een dorp dat niet sterven wil en slechts een andere naam krijgt : de inwoners blijven zichzelf ” (Rudy De Pauw).

Etienne DE BROUWER biedt *Geschiedenis van Schelderode*, ontstaan om na de samenvoeging te bundelen wat voor het nageslacht het bewaren waard is, in het Jaar van het Dorp, op 26 mei 1978.

11. MAKEN VAN REUZEN

Rond het ontstaan van reuzen in het verleden hangt menigmaal een sluier van geheimzinnigheid en onwetendheid. Een reden te meer voor ons om te zoeken hoe ze in de eigen tijd ontstaan. Ook de fusiedreiging en -realiteit hebben in de reuzenwereld sporen gedrukt.

Limburg, Oost- en West-Vlaanderen zijn erbij betrokken.

De stoet van Roesbrugge-Haringe kwam reeds van pas in het begrafenisritueel. Op 5 september 1976 kwam tegelijk de reus *Karel de Blauwer* te voorschijn. Na twee eeuwen als zelfstandige gemeente te hebben bestaan, heeft ze een eigen karakter en een eigen ziel. ” die men nooit zal kunnen fusioneren ”. De lokaliteit wil zichzelf blijven in vrijheid en rondbor-

Afb. 7 — Reus Karel de Blauwer te Roesbrugge-Haringe

stigheid, seint het programma en aldus verschijnt Karel de Blauwer, het symbool van de geestelijke vrijbouter die er in elke inwoner schuil gaat.

Pastoor Jules Leroy heeft als kind op de ouderlijke hoeve te Haringe het verhaal van Karel Velde, de blauwer of smokkelaar, menigmaal horen oproepen en heeft het kleurrijk beschreven. Djoos Utendoale of pater Joris Declercq, pastoor te Haringe, heeft de smokkelhistorie van Karel Velde in direkter taal beschreven. R.A. Blondeau schreef een waardevolle inleiding, op basis van wetenschappelijke gegevens over de smokkelarij in de Westhoek. Het boek is in Haringe voorgesteld op 26 februari 1977. De cultuurgemeenschap Haringe wil langs allerlei prestaties, o.a. de presentatie van het boek en de reus zijn eigen karakter binnen de nieuwe leefgemeenschap Groot-Poperinge uiterst duidelijk in het licht plaatsen.

Na de fusie van Sint-Denijs-Westrem met Gent kwam onmiddellijk de dekenij Borluut tot stand, met de opdracht en het doel het eigen karakter van de deelgemeente in de mate van het mogelijke te handhaven. De Borluutfeesten in de hovingen van het kasteel Borluut dragen er toe bij om de eigenheid te beklemtonen. Op 22 mei 1977 kwam in het kader van de tweede Borluutfeesten de reus *Borluut* op de wereld. Op deze wijze hoort Borluut helemaal thuis in het raam van fusieperikelen.

In de provincie Limburg en merkelijk min in de andere provincies bestaat er kans te handelen over *karnavalreuzen*.

De jeugd van de gemeente Houthalen (aan de weg van Hasselt naar 's-Hertogenbos), vooral de jongeren van de wijk Laak, kon moeilijk aanvaarden, dat Helchteren hun lokaliteit opslokte. De leden van de jeugdgroep namen geen vrede met de gang van zaken. Uit protest leverden ze in de karnavalperiode van 1977 een reus met name *Laakske*. De reus kreeg het leven van een ééndagsvlieg beschoren, op basis van de opbergingsmoeilijkheden. Hij woog ongeveer honderd kilogram, en reed rond op een opgesmukte wagen. Sommige volwassenen beschouwden Laakske als een soort speelgoed en vatten de idee op een echte reus te leveren. (E. WISSELS, *De Limburgse reuzen*. in Heidebloemke, Orgaan van de Heemkring Genk, nr. 4, 15 aug. 1977, 56-57).

De Genkse karnavalvereniging *De Boerkens* verheerlijken de leuze van Fee Timmermans: Een boer moet een boer blijven. Anders verstopt de gang van de wereld. Zij is gekant tegen de verstedelijking van alles en nog wat en wil het landelijk element beklemtonen: de handhaving van de zuivere buiten. Daarom heeft de vereniging twee reuzen op de wereld gebracht: *Perjentse* en *Trijke*. De doop had plaats op vijf november 1977 en ze trouwden reeds op dezelfde dag. Het zijn geen fusiereuzen in de strikte zin van het woord, maar leunen dicht bij de geest daarvan aan en aldus

krijgen ze een vermelding.

12. AFSCHEIDSMIS

Er zijn allerlei manieren en middelen voorhanden om van iets en van iemand afscheid te nemen. Ook een mis. Maar dan komt er een jubel- en een dankbetuiging van pas, of gebeurlijk een rouw. Dit aspect treedt afzonderlijk op, vermits er een paar pittige volkse elementen bij betrokken waren.

In Mullem stond tijdens de afscheidsmis een grote afbeelding van het wapenschild in het koor opgesteld.

De pastoor van Herdersem zorgde voor een ontroerende mis, maar bij het slot kwam een soort Reinaert of Uilenspiegel om de hoek van het portaal zien, want de aanwezigen, of de kinderen alleen, kregen een bonnetje voor verteer na de plechtigheid. Deze "geste" beleefde ook de jeugd tot twaalf jaar te Bellegem door een feestworp, maar de prijzen konden afgehaald worden na de heilige mis.

Een Eucharistieviering met dank en hulde komt voor op talrijke plaatsen. De bevolking schakelt bij officiële en min officiële aangelegenheden nog immer makkelijk een plechtigheid in de kerk in.

13. HUMOR DOOR NAMENGRAPPEN

De Antwerpse randgemeente Waarloos was aangewezen voor een fusie met Kontich. Ettelijke lieden voelden zich niet gelukkig met deze samenvoeging. Daar is niet immer kans de wrevel te vertolken met een flinke dosis galgenhumor. Aan de grens van elke gemeente bevinden zich borden met namen en daar is wel een en ander uit de band gelopen.

Afb. 8 — Namengrap. Kontloos.

Kontich

Waarloos

"Kont" kan een andere betekenis krijgen mits wijziging van een paar letters en dan wordt het

Kontloos

ver waarloos d

Kont-ich en Waar-loos... waar eindigt een spel op taalkundig vlak? De wijzigingen op de borden hadden plaats in de nacht van 1 januari 1977.

14. TITULATUUR VAN EREBURGEMEESTER(ES)

In Heule-Kortrijk beleefden de raadsleden tijdens de zitting van 1 januari 1977 een hachelijk moment : een van hen stelde voor de burgemeester wegens zijn vele jaren trouwe dienst " voor te dragen als ere-burgemeester ". Het antwoord van een medelid of de sekretaris klonk ontnuchterend : nergens was in de wet in dit verband iets vermeld. Kunnen de raadsleden zich tegen de wet keren ? Alleen de koning had blijkbaar het recht om deze titel toe te kennen. Niettemin gingen alle raadsleden akkoord de titel te verlenen. De burgemeester had heel wat geijverd voor de zelfstandigheid. Hij was er zelf drie keer voor naar Brussel gereisd.

De titel van ere-burgemeester weerklinkt hier en daar en op de meeste plaatsen hebben ze er niet zo zwaarwichtig aan getild. In Mullem geldt het een ereburgemeesteres, de mannelijke titel klinkt in Alseberg. In Bellegem en in Roksem mogen de gemeentesekretaris, de ontvanger en de veldwachter de eretitel voeren. Dat zal wel op menige plaats geschieden.

15. LIEDEREN

Ons volk zingt graag, in vreugde en bij rouw. Ook spot- en schotliederen staan somwijlen op het programma. Luister even naar dit van Roesbrugge-Haringe :

Fusie-lied

Tekst en melodie : Romain Depuydt

I

Het is haast niet te geloven
Hetgeen dat er nu is geschied.
Dat men ons die „ pere " ging stoven,
Welnee, wij verwachtten dat niet !
Maar wij zullen daarom niet treuren,
Want nu zijn wij zeker dat,
Niemand meer met ons zal gaan leuren,
Nu zijn wij mensen uit de stad !

Refrein

Is dat nu geen proper dinge',
We zijn nu bij Poperinge !
En iedereen moet dat nu weten,
We zijn bij de „ Keikop " gesmeten !
Roesbrugge zal niet meer bestaan
En Haringe dat is ook gedaan,
We zijn van de planke 't is al gepasseerd
En we zijn gefusioneerd !
Met Krombeke en Proven en Watou tegaar
Zijn wij nu al Poperingenaar !

II

Veel jaren is het geleden,
Dat Roesbrugge stond aan de top !
Al die glorie van het verleden,
Is nu toch verdwenen en op !
Want alles wat wij toen bezaten,
Is naar de vreemde gegaan,
Protest dat kon daarbij niet baten,
Ze bleven maar rustig begaan !

III

Gerecht en belastingkantoren,
De rijkswacht die volgde nadien,
Dat is alles wat wij verloren
En nooit meer terug zullen zien !
De kleinsten die moeten begeven,
De grootsten die winnen het pleit,
Dat is nu de strijd om te leven,
In onze moderne tijd !

Ik kom hier lustig voor u staan
en zing een vrolijk lied
Gij zult het allen wel verstaan
Zo moeilijk is het niet...
De kiezing is voor goed voorbij
Wij zijn de winnende partij...
Wij zijn er allen bovenop...
Met de burgemeester aan de top.

Refrein :

Gefusioneerden, ziet ons hier samen
In grote vreugde, met veel plezier
Wij mogen zingen en ook eens klinken
De zegepraal brengt gezang en gezwier.

Hij werkte steeds met flinke moed
Helpen is zijn leus...
En kwam er soms eens tegenspoed
Hij streed gelijk een reus...
Gefusioneerden weest steeds fier

Op ons nieuw verbond
Marcel haalt er wel het beste uit
Daarom zingen wij weder luid :
Hij 'n is op niemand kwaad
Hij draagt geen haat of nijd
En spreek je hem aan, zelfs op straat
Hij is tot je dienst bereid
Hij leerde 't reeds van op de school
In die goeie ouwe tijd
Wie goed doet, altijd goed ontmoet
Die spreuk werd werkelijkheid.

De fusie lag hem nauw aan 't hart
Die zat hem in de geest.
Bij vreugde, maar dan ook bij smart
Scheldewindeke verlichtte hem het meest
Nu strijdt hij voor zijn ideaal
Voor God en Kerk bepaald
En ik zing hier vrij voor U allemaal :
Burgemeester, uw zege is behaald.

Gezongen en gedicht door Mevr. Leonce Van Ceulebroeck-Van Trappen Maria
Walzegem 78a, Balegem-Oosterzele...

Voor de liederen bieden we een, verschenen in een programma, en een ander, nooit gepubliceerd, slechts een paar malen gezongen in een zaal om een burgemeester te huldigen.

16. NIEUWJAARS- EN GEBOORTEKAART

We hebben vastgesteld, dat *Michel* gewoon ook met zijn titel van minister vaak opdaagt in de doodsbrieven. Sommige mandatarissen hadden het op hem gemunt. Waarom zou hij de mandatarissen niet in 't ootje nemen ? De karikaturist van het dagblad *De Gazet van Antwerpen* ziet de gemeenten in de persoon van een man en vrouw die willens nillens moeten samengaan — zo geschiedde het inderdaad vaak —, er niet erg verliefd uitzien en waar andere mandatarissen als getuigen optreden. De minister biedt hun de trouwring aan. De Minister heeft de voorstelling niet zo vreselijk gevonden, want hij en zijn medewerkers van het kabinet hebben ze als nieuwjaarskaart naar talrijke mensen gestuurd. De kartoen op blz. 183 hoort ook bij Nieuwjaarskaarten.

In deze studie nemen de doodsbrieven een belangrijke plaats in, én wegens hun aantal, én wegens de wisselende inhoud. Tegenover de dood staat de geboorte. Spuiters van Olsene en Machelen-aan-de-Leie hebben hun opname bij Zulte als een geboorte op 10 oktober 1976 gesteld, maar de doop op 1 januari 1977. Een klassieke kinderkoets... voor een tweeling (?) neemt plaats naast de aankondiging. De Vujo zorgde eveneens voor de doodsbrieven van beide gemeenten. Zie blz. 192-193.

Afb. 9 — Nieuwjaarskaart 1-1-1977 van Minister Michel

HOERA ! ZE ZIJN ER !

Zulte

is zo gelukkig en fier U de blijde geboorte te mogen melden van zijn 2 lieve zusjes, die de naam kregen :

Olsene en Machelen aan de Leie.

De geboorte had plaats in het fusie-departement van de heer Michel te Brussel.

Bezoekdag : 10 oktober 1976 van 8 u. tot 13 u.

De doopplechtigheid vindt plaats op 1 januari 1977.

VUJO.

Afb. 10 — Geboorteaankondiging van twee gemeenten

17. 1 APRILGRAP EN ANDERE

Elk jaar zorgt een dagblad, dat zich respecteert, voor een aprilgrap. De fusie van de gemeenten biedt kans en materiaal. Degene die er wil ontdekken, kan de kranten van 1 april 1977 naslaan. Op enkele plaatsen meldde een bericht van het gemeentebestuur (?) dat de inwoners een nieuwe identiteitskaart moesten ophalen (op 1 april). Op andere plaatsen (in Steenhuize-Herzele) kregen de bewoners van een wijk het bericht, dat er voor hen kans bestond zich bij Geraardsbergen aan te sluiten. Ze moesten op 1 april 1977 in een vergadering te Herzele hun stem uitbrengen. In de aangekondigde zaal verscheen natuurlijk de verantwoordelijke mandataris niet.

De grap van en met de fusiestempel beperkte zich niet tot 1 april, vermits de "mannen van 1927" te Leuven de grap uithaalden op 7 juli. Lees enkele regels uit de kranten De Gazet van Antwerpen, en Het Volk, Gent, op datum van 8 juli 1977:

GRAPPIGE FUSIESTEMPEL

LEUVEN. — Donderdag vonden alle inwoners van Leuven en omliggende naar wekelijkse gewoonte het gewestelijke reclameblad in hun brievenbus. Ongewoon was echter een advertentie op de frontpagina van het blaadje, waarin alle bewoners van de door Leuven opgeslorpte gemeenten werden opgeroepen om zich donderdagavond 7 juli te 7 u. aan te melden op het Leuvense stadhuis, "ingang voorkant" ten einde er een speciale fusiestempel op hun identiteitskaart te laten aanbrengen. Om het de mensen wat gemakkelijker te maken, mochten de gezinshoofden wel de I.K. van al hun familieleden meebrengen. Getekend had "het schApenkollege".

Donderdagavond op het gestelde uur stonden dan ook honderden mensen aan te schuiven voor het stadhuis. ondanks het feit

dat politiewagens met luidsprekers de gehele dag de fusiegemeenten hadden doorkruist om het de inwoners diets te maken, dat het hier om een grap ging, een stunt waarmee de "mannen van 1927" zich weer eens in de kijker wilden werken.

Toen de eersten van de talrijke Leuvenaars, die toch gevolg gaven aan de oproep, vanaf 19 u. aan het stadhuis verschenen, zagen ze naast de pui een enorme tapkast staan met glunderende Mannen van 1937 en peters van 1927, 1917 en zelfs een paar van 1907 erbij.

De Leuvenaars, de identiteitskaart in de hand, kwamen ten slotte niet helemaal voor niets want ze werden getrakteerd op een biertje en... ze kregen een gloednieuwe naamkaart, een souveniertje aan de stunt van de mannen van het jaar op 7.7.77.

De grap van een identiteitskaart beleven de inwoners van Maaseik in het kader van carnaval.

18. KARNAVALVERTOON

Een element van carnaval verkreeg reeds een beurt in nummer 11 bij de reuzen. De studie van deze festiviteiten en hun betrokken-zijn met de fusie zou een bezoek en een onderzoek ter plaatse vergen, zoals voor alle bijzonderheden van dit vorse overigens. Pikante beelden en voorstellingen

zijn menigmaal alleen voor de lokale en regionale bewoners vatbaar. Brochures en gelegenhedsuitgaven verstrekken spot en lol die een aparte uitgave kunnen vullen. Zo bezorgt *Het heilig Wammes* van Maaseik in het raam van de fusieverwikkelingen van *die Vorstedomme Maaseik en Transoetere* op 20 Mieërt 1977 een gelegenhedsblad, van 50 op 35 cm met tien bladzijden in tweekleurendruk. Elke bladzijde en iedere tekening beduidt een bron van volks vermaak en een voorwerp van vrolijke en olijke studie. We verstrekken een relaas over de karnavalhelden uit een deelgemeente van Tongeren, hoe zij hun zelfstandigheid zien : (Het Volk, 15-16-1-77)

Haren blijft Haren, wat de politiekers in de toekomst ook mogen uitknobbelen. De democratie is gered. De splitsing van de edele gemeente Haren gaat niet door. De fusie is ontzenuwd. De Ridders van de Katteköp hebben hun territorium afgepaald. Zij hebben „vrije“ verkiezingen gehouden. De uitslag daarvan is nu bekend : negenenegentig procent van de bevolking opteerde voor onafhankelijkheid. De Raad van Elf (zowat de gemeenteraad) riep het „narrendom“ uit. Een autonoom „narrendom“ tussen het graafschap Loon en prinsbisdom Tongeren. Een landelijk „narrendom“. Helemaal niet dom.

Het narrendom Haren wordt een rijk van plezier voor jong en oud. rijk en arm. Zo

heeft de grootvorst beloofd. De keurvorst knikte hierbij tot zijn zotskap op zijn neus zakte.

Een citaat uit de troonrede bij de stichting van het narrendom :

„Wij (n.v.d.r. : de Katteköp) kunnen niet dulden dat de splitsing van een dorre staatsadministratie het einde wordt van Haren. De fusie zal niet de spelbreker worden voor het karnaval. Wij zullen niet verdragen dat zoveel menselijke aspecten rond karnaval naar de vergeethoek zouden verwezen worden door een domme fusie.“

Bij het einde van zijn vier bladzijden lange toespraak installeerde hij het „narrendom Haren“ : een symbolische gemeente of een karnavalgemeenschap zoals je wil.

Dusdanige installaties kon men hier en daar vaststellen. Dergelijk type volstaat om de geest weer te geven.

De hoofden van Het heilig Wammes hebben de hoofdvogel afgeschoten door een nieuwe identiteitskaart voor de bewoners van hun stad te verstrekken. Oordeel zelf over de aard en waarde bij het beschouwen van beide zijden, zie blz. 235.

Het karnavalprogramma in Zwevezele-Wingene schouwde niet alleen naar pret en verzet, maar tevens naar de plicht *een passende hulde te brengen aan ons gemeentebestuur - in ballingschap...* als we ons zo mogen uitdrukken. Het betreft een zinsnede uit de aankondiging van een expositie, die *'t Lieverke*, centrum voor cultuur en leefgemeenschap, inrichtte in begin februari 1977... Een belangrijk deel van de tentoonstelling hadden de inrichters gewijd aan de heldhaftige strijd die de raadsleden gevoerd hebben om de gemeente zelfstandig te houden, omdat mensen belangrijk zijn. Karnaval bracht niet alleen tranen in de ogen van het lachen, maar tevens bij het bekijken van de ontroerende documenten (sic *'t Lieverke*). [Brugs Handelsblad, 11 februari 1977 .

19. TONEEL, OVERGANGSRITUS EN VARIA

Na een indeling van achttien hoofdstukken of mogelijkheden volgt Varia of Allerlei. Dat feit op zichzelf bewijst hoe gekompliceerd en wisselvallig de perikelen rond de samenvoeging van gemeenten verlieden en verlopen. Uit de verste hoeken van Oost- en West-Vlaanderen, van Brabant en Limburg en Antwerpen verkregen we biezonderheden. Er bestond geen kans ze allemaal voor te schotelen en aan te halen. Onze beschouwingen bleven bij hoofdpunten gekoncentreerd.

De datum van 1 januari 1977 zal lang voortleven in de herinnering van onze gemeentebestuurders. Hij staat geboekstaafd als een historisch moment in het raam van onze instellingen. De fusieoperatie is een gebeurtenis die diep ingrijpt in het leven en streven van duizenden landgenoten. De uiteindelijke draagwijdte valt nauwelijks te overzien. Verliep het historisch karakter

van de overgang zonder spektakel? De voorgaande bladzijden laten u oordelen. " Op enkele plaatsen beleefde men de laatste stuiptrekkingen van een diepe fusie-afkeer. De provinciegouverneurs hadden overigens de gemeentebesturen ertoe aangemaand het niet te bont te maken bij de afscheidsfeesten...

Deze zinnen weerspiegelen enigszins de sfeer in de kranten van begin januari '77. In de volkskunde spreekt men van " overgangsritus ", rite de passage. Hier geldt het heel en al dergelijk geval.

Een gemeenschap krijgt een andere structuur : de veldwachter, de leerkrachten, ze verliezen hun vertrouwelijk en beperkt raam van hun zo bekende omgeving. De veldwachter en de leerkracht kennen man en vrouw niet meer in hun familieverband, in hun afstamming, in hun beroep, in hun karakter als erfgoed. De overheid en 't gemeentehuis zijn ver inzake afstand en vertrouwelijke omgang. Bij aangifte van geboorte en dood kom je bij totaal vreemden terecht, zonder medeleven in vreugde en leed.

Dat verlies hebben jeugdgroepen en volwassenen uitgebeeld in *toneel*, te Bellegem met de opvoering van *De Klucht van de Fusie* door E. Depaepe op 12-XII-'76 : met andere woorden : BELLEGEM IS DOOD ! LEVE BELLEGEM ! [De auteur trad op als regisseur en bracht drieëntwintig figuren op het toneel. Een parel van volks leven van hoog tot laag, in alle mogelijke dimensie.]

Te Peutie met *In Memoriam Peutie op zes maart 1977*. Zie slot van nr. 3. *Begrafenisritueel*, blz. 217.

Roger Pieters leverde *De mirakelmakers* (Hedendaags Nederlands Toneel, 11. A.L.M.O., Antwerpen, [1977]), een volkse klucht in drie bedrijven over de teleurgang van een dorp in de Westhoek en een poging om er opnieuw leven in de brouwerij te brengen. De drie Charels, de befaamde showgroep uit het Gehtse, brengt sinds november 1977, eveneens

een klucht over een fusie in het Meetjesland en treedt daarmee op door geheel Vlaanderen.

Toneel alleen reeds biedt stof voor een afzonderlijke bijdrage. Zovele biezonderheden kunnen komen om de hoek zien : De " laatste " kermis, het " laatste " lint, het " laatste " Tineke in een zelfstandig Heule, de tribulaties rond de naamgeving van gemeenten en straten, de strijd tussen grenskorrektes en -wijzigingen, de vereniging van oud-burgemeesters, -schepenen en -raadsleden te Puurs en Snellegem, het lied van Wim Sinnelveldt en het boek van Lut Ureel : *Wat ben ik blij dat ik in een dorp geboren ben*, Lannoo, Tielt, de dagvaardiging van de Belgische staat door Woumen om een fusiebesluit te doen schorsen, hoe een vertegenwoordiger van Belsele-Waas deelnam aan de installatievergadering van de nieuwe raad te Sint-Niklaas, met een strop rond de hals, hoe het gemeentebestuur van Zedelgem een langspeelplaat " Fusie Zedelgem " op de markt brengt in december 1977, enz.

★ ★ ★

Afb. 12 — Het dorp blijft leven.
Ill. uit Koepel, *Leuven*, nr. 3, 1977

We beleven een derde fusie, een eerste in 1964 door minister Gilson met 73 samenvoegingen. Dan tekenden we reeds *Verzet van Gemeenten* aan [OVZ XXXVIII (1963) 118-119]; een tweede door het K.B. van twaalf maart 1970 (205 gevallen), de huidige in de overgang van 1976 naar 1977.

De bijdrage vertrok met een dagblad-reportage [De Standaard, Brussel, 29-IX-'75: *Requiem voor een dorp op BRT*] en eindigt — na een oprecht dankwoord aan de vrienden en de diensten die me materiaal leverden — met een doodsbrief van 1970. De vorser J. Beun [Bachten de Kupe, Veurne, XVII (1975) 20-21] schrijft : *Met een lach en een traan ging Lombardsijde " de eeuwigheid in " en verhaalt hoe Lombardsijde zich met hand en tand verzette tegen de fusie met Westende, hoe een uitvaartplechtigheid met een lijk, een strooien kruis, stoet en rouwliederen plaats had op 1 januari 1971, een hoor- en voorspel dat zich zou herhalen op menige plaats doorheen Vlaanderen.*

In zijn ondoorgrondelijke wijsheid heeft het de Koning behaagd tot zich te roepen zijn trouwe dienaress de
GEMEENTE LOMBARDSIJDE
geboren aan het Noordzeestrand in de jaren 500 na Christus,
ziekelyk verklaard door het Koninklijk Besluit van 12 maart 1970 en schielijk overleden
op 31 december 1970
Vereerd met vele Orden en Onderscheidingen
en dragende het Wapenschild
„ Zilveren Grond met Zwarte Leeuw op Anker ”.

Dit melden U met diepe droefheid :

Alle inwoners, nazaten van Lombardsijde, zowel burgers als militairen

- de hoveniers, pretboeren en vissers; de oudstrijders en vuurkruisen; de werklieden en handelaars
- de Ezelorde
- de voetbalclub „ S.C.L. ”
- de supportersverenigingen
- de veloclub
- de rokersclub
- de schuttersclub
- de duivenmaatschappij
- de vogelpikclub
- de ouden van dagen
- de tafelvoetbalclub
- de voetbalploeg van militairen
- de lustige spaarders
- de hoveniersbond
- de manillers „ Vermaak na Arbeid ”
- het gesneuveld gemeentebestuur
in één woord de GANSE gemeente
en de Eerwaarde Broeders van de Televisieploeg „ Echo ”.

Bijeenkomst aan het sterfhuys. „ Gemeentehuis ” te Lombardsijde op vrijdag 1 januari 1971 om 10.45 uur.

Er wordt gevraagd de vlaggen half-stok te hangen en de lijkdienst te volgen tot in Westende; dit door alle Lombardsijdenaars, oud-gemeentenaren en sympathisanten. In de begrafenisstoet zijn de Lombardsijdse kleuren „ Blauw-geel ” toegelaten.

Donderdagavond, 31 december 1970, bij het afsterven van de gemeente, zullen de klokken luiden.

Verantwoordelijke uitgevers :

Minne Albert, Schoolstraat 18, Lombardsijde
Deschacht Gerard, Dorpsplaats 5, Lombardsijde
Hessel Honoré, Schoolstraat 30, Lombardsijde.

Het ligt voor de hand, dat we geen volledigheid beoogden of kunnen beoogen. De weergave van enkele aspecten stelt ons tevreden. Verdere inlichtingen en gegevens zijn immer welkom. Van harte bij voorbaat dank.

Tot slot : Het dorp is dood. Leve het dorp. 1978, het jaar van het dorp, zal op zijn manier het levend volksleven laten weerspiegelen.

Renaat VAN DER LINDEN

Toevoegsel bij hoofdstuk XI De Reuzen

In Houthalen pakt de Karnavalgroep de Houthalers uit met de nieuwe reus Booi, type van een veldwachter, op 28 januari 1978 omdat de functie van veldwachter door de fusies verdwijnt en opdat hij in Houthalen door hun toedoen zou blijven voortbestaan.

JAARLIJKSE STATUTAIRE VERGADERING VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

op zondag 30 oktober 1977 in het Museum voor Volkskunde, Kraanlei 63, Gent

Feestelijk heeft Dirk VAN POUCKE, lid van de Gentse Jachthoornkring, Zwijnaarde (Gent), met hoorngeschal de vergadering ingeblazen.

Na het hartelijk welkom van de voorzitter tot de talrijke aanwezigen nam de vergadering een minuut stilte in acht ter nagedachtenis van de in het dienstjaar overleden leden : Mevr. Leyssens, Gent; de HH. Edmond Boonen, Gent; Marcel De Vynck, Gent; Leon Defraeye, Deerlijk; René Meurant, Brussel en René Prevost, Sint-Amandsberg.

1. Openingsrede door Renaat van der Linden, voorzitter

Afb. 1 — Embleem van Het
Jaar van het Dorp

midden de stroming, waar ze een spoor nalaten, in de breedte of de diepte. Gedane zaken nemen geen keer... een bevreemdende gedachte, want elke dag is gebonden aan die van gisteren en klinkt vast aan die van morgen.

Deze beschouwing past in het kader van HET JAAR VAN HET DORP. Beeld u in : op 1 januari slonk het aantal gemeenten in ons land van 2.359 tot 596. Daar tekenen we op : Gedane zaken.

Op 22 maart, geen drie maand later, beleeft Dilbeek een burgemeestersforum en kondigt eerste-minister Leo Tindemans " Het Jaar van het Dorp " aan, een plechtigheid voor negen maand later. Het doel is erop gericht de lokale bevolking en de overheid bewust te maken van de vraagstukken op het platteland. Dat klinkt fantastisch mooi. Daar komen drie ministers bij te pas : Nederlandse Cultuur, Verkeerswezen, Landbouw. Elkeen kan zijn oordeel vellen over deze oproep en de samenstelling van regeringsvertegenwoordigers en bedenken : waarom horen Nationale Opvoeding en Openbare Werken daar niet bij ? En Binnenlandse Zaken ? Het project van de eerste-

Het jaar van het Dorp

Een spreekwoord luidt : GEDANE ZAKEN NEMEN GEEN KEER. De zin blijft een raadselachtig gegeven, wanneer we de waarde van de traditie willen beoordelen. *Gedane zaken...* twee woorden met vérstrekkende en beperkende betekenis. Jan Hendrik Van den Berg heeft zo pas een boek gepubliceerd met deze titel. (Callenbach, Nijker, 400 blz.) Het gaat er aan de ene kant over de handeling, de aktie van de mens, en aan de andere kant over het *nu*. Geen mens leeft immers op een rechtlijnige weg; ergens is een kromming of zwenking in de baan aanwezig. Niemand vaart op een effen stroom. Sommige mensen staan bestendig aan de oever en treden niet in het water om de tijdstroom te helpen bepalen en te helpen peilen. Andere nemen hun plaats in,

minister en zijn drie kollega's straalt hoge waarden uit : de (uit)bouw van plaatselijke, levenskrachtige gemeenschappen, met kans voor dorps- en plattelandsvernieuwing; de herwaardering van het dorp als natuurlijke levensgemeenschap; het stimuleren ten slotte van de lokale bevolking tot zelfwerkzaamheid bij de waardering en vernieuwing en verdere uitbouw van het platteland. Iedere gemeente kan een werkkomitee tot stand brengen. Hulpmiddelen staan ter beschikking : affiches, zelfklevers en een diamontage. Een Dorpskrant verschijnt als tweemaandelijks tijdschrift. De werkgroepen en afdelingen moeten kans krijgen om een inventaris op te stellen van vraagstukken die binnen hun omschrijving bestaan. Gesprekleders en lesgevers zullen optreden. Thans volgt voor ons **de hoofdzaak** : is er voor ons een taak weggelegd in dit kader ?

De eerste voorwaarde om de noden van het platteland te kennen bestaat erin het platteland zelf te kennen, maar dan ook in de maalstroom die wij bij het begin van de uiteenzetting aangehaald hebben : wie staat bij de oever te schouwen ? Wie wil in de stroom dalen om zelf sporen te ontdekken en sporen te drukken ?

Brussel stelt de vraag : over welke hulp en welke hulpmiddelen beschikken jullie in hart en geest, in bezit en publikaties ? We hebben een rijk museum en een bibliotheek. Het museum bevat ambachten van vijftig en meer jaren geleden, de periode omstreeks negentienhonderd, van vóór twee wereldoorlogen, toen de stroom van het dorp theoretisch althans onberoerd was. We vragen de klemtoon voor theoretisch. De stad heeft immer haar grijparmen naar de buiten uitgestrekt. Denk aan de *Teleurgang van de Waterhoek* door Stijn Streuvels. Een wijk mag er niet langer afgelegen of afgezonderd zijn. Daar past een brug over de Schelde bij. Het boek dateert als uitgave van 1927, maar de auteur heeft in 1906 bij de bouw van de brug foto's genomen van de werken, de verwikkeling rond een meisje en een ingenieur gezien, psychologisch en sociologisch een botsing tussen stad en buiten en dat ongeveer twintig jaar nadien in een grandioos werk vastgelegd. De sfeer van een dorp, de afzondering, de zelfwerkzaamheid, de levenskrachtige gemeenschap zit in dat boek gevangen, én zijn opstand tegen de inmenging van de stad. 1906... driekwart eeuw terug ?... In de studiedagen van de " Federatie voor Geschiedenis en Oudheidkunde van België ", 44te Kongres van 18 tot 22 augustus 1976 stond o.a. op het programma : *Dorp en stad tussen tijdsgewrichten in Europese romans 1876-1906...* en verder (Sekt. Cl. Christophe, rue Sous-les-Roches, 4 - 5200 Huy). Oliver Goldsmith, een Ier. behandelt in een roman van 1770 reeds *The deserted Village*. Het ledige dorp. De nijverheidsontwikkeling verbant er vrede en geluk. Veertien romans van 1605 tot 1906 krijgen een bondige bespreking. Als laatste element komt er in aanmerking : Lut UREEL. *Wat ben ik blij dat ik in een dorp geboren ben. Verhaal van een verdwenen cultuur*. (Lannoo. Tielt. 1975². 251 blz.. omslagontwerp en tekeningen : Lieve Janssens)

We vertrokken met het vraagstuk : Gedane zaken. Als vervolg kwam : Het jaar van het dorp. een initiatief van een regering en een uiting van romanschrijvers. We stellen de vraag : Wat is een dorp... dàar ligt de voorwaarde om de vraag en het vraagstuk grondig te kunnen onderzoeken.

Het Nieuw Groot Woordenboek der Nederlandse Taal van Johan Hendrik van Dale (Sluis, 1828-1872) geeft aan : *bebouwde kom van een gemeente op het platteland, kleiner dan een stad en groter dan een gehucht*. Bij uitbreiding : gemeente op het platteland.

Een andere omschrijving : *geografisch gebied dat als kenmerken draagt : een fysische eigenheid en welbepaalde socio-kulturele karakteristieken van de mensen die er wonen en werken*. (Jaak Vandeweerd, *Dorpen om te leven. Mijn dorp, wat betekent dat voor mij ?* in *Levend Land*, Leuven. Maandblad van de landelijke gilden van de Beleische Boerenbond, VI, 1977, nr. 9, 15 sept. 1977).

Voor het jaar van het dorp leveren deze bepalingen geen zier iets op. We dienen alleen even te verkennen, wat sommige diensten of streken zouden bieden : Ons dorp herwaarderden bestaat volgens F.S., in laatste aangehaald blad (Jaak Vandeweert, enz. p. 5) kan bestaan in restauraties, wandelpaden, hoeveverfraaiing, uitbouw van dorpspleinen, plannen van aanleg, enz.

Gisteren publiceerde de Vereniging voor Vreemdelingenverkeer " De Vlaamse Ardennen " die Brakel, Kluisbergen, Maarkedal en Ronse overkoepelt, een ontwerp, o.a. de herdenkingsplechtigheid van 125 jaar parochiekerk te Louise-Marie, een wandeltocht en uitbeelding van geschiedkundige feiten in een feeststoet met een Breugheliaanse kermis om het geheel van het feestgebeuren af te ronden, De week-ends van Pasen tot juli 1978 zouden door diverse manifestaties elkeen zijn gading laten vinden, o.a. jeugdmanifestaties, meiboomplanting, oude café- en volksspelen, letterkundige tentoonstellingen, toneelopvoeringen, boerenbruiloft, schilders aan het werk, de uitgifte van een brochure met oude dorpszichten en de vertoning van een film " De Vlaamse Ardennen ".

Een Limburgse groep brengt op initiatief van een jonge auteur Gie Luyten een dubbele prestatie : " *Stemmen uit het Dorp* " : een bloemlezing over het dorp, de plattelandsbevolking, de natuur, enz. Persmededelingen vroegen naar gedichten die handelen over deze onderwerpen : daar kwamen 480 inzendingen binnen. Een vijftigtal gedichten werden geselecteerd. Medewerking van bekende auteurs werd verkregen : Karel Jonckheere, Bert Decorte, P.G. Buckinx, Johan Daisne, Julia Tulkens, Dries Janssens, Bert Peleman, Jan Vercammen, Louis Verbeeck, Roger Van Brabant, Ingrid Vanzutte, Jan Vanden Weghe, Walter Haesaert, e.a. Twintig linsneden van graficus Schellens verluchten het boek dat de gedichten bundelt.

Het sukses van deze bloemlezing heeft de initiatiefnemers er toe aangespoord een poëzieprogramma op touw te zetten aan de hand van de opgenomen gedichten : een verweven van poëzie, proza en muziek. *Het kontrast tussen dorp en stad kwam er tegelijk tot uiting*, omdat vele dichters deze tegenstelling tot uiting hebben gebracht, o.a. vinden we uittreksels van L.P. Boon, Felix Timmermans, Gerard Walschap, Clem Schouwenaers, en andere. Daar zijn deklamators en musici bij deze uitgave betrokken, die een programma van tweemaal vijftig minuten of een programma van vijftig minuten met twee acteurs en twee muzikanten bieden.

In Sint-Truiden heeft de volkskunstgroep Pierlala een samenwerking met het koor De Schalmei tot stand gebracht en een prestatie geleverd, in het teken van de volksgebruiken en de ambachten, zoals die in lied en dans werden verweven. Ambachten en de liederen die ermede gepaard gaan : ligt het niet in de lijn van onze taak : de weergave van de ambachten in het museum hier, en de liederen die er in de tijden door omheen weerklonken ? (Belang van Limburg, dagblad, Hasselt, 6 oktober 1977).

Alleen Sint-Truiden heeft inzake aangehaalde onderwerpen en ontwerpen " het ambacht op het dorp " vermeld. Die juist zijn in ons museum voor volkskunde hier voorhanden : de herbergier, de kapper, de bakker, de kuiper, de schoenlapper, de klompen- en hoedenmaker en daarnaast vindt u de pijpen, tuinbeelden, volksdevotie in de kapel... een eigen, rijk bezit om alom wetenschap en vreugde te brengen, de geest van het dorp in zijn arbeid en uiting van vernuft, in werktuigen, in de werking en de werkring...

Deze personen weerspiegelen de geest hoe een dorp de bestemming van de maatschappij in eigen handen heeft, in voortbrengt en verwerking en bewerking van produkten. Daarin is voor een ruim deel de aard en de waarde van een dorp gelegen : de bestemming en verwerking van produktie in eigen handen hebben, met het samenleven in geest en gemoed : Hoe gaat het ? Hoe staat het ? De groet en de vraag naar

samen-leven in de goeie dag en de goeie avond en de groet tot morgen. Deze elementen kunnen we in ons museum ontdekken en beschrijven, in en rond de huisjes met hun vak van weleer.

Het dorp en de fusie zullen gebeurlijk nog in een ander raam worden gezocht, want de plaatselijke Heemkundige Kring *Marka* van Mariakerke geeft in november 1977 een voordracht- en diaavond onder de titel HET VERLOREN DORP; de sekretaris Gilbert Boerjan, kunstschilder, bracht deze prestatie voor " in het kader van de naweeën van de fusie ".

Het dorp krijgt er de ongewone titel " verloren ".

2. Bedrijvigheid van de Bond en zijn Raad van Beheer van november 1976 tot en met oktober 1977, door Maurits Broeckhove, sekretaris

De Raad van Beheer en de Redaktieraad vergaderden regelmatig voor de besprekingen van de aangelegenheden in verband met het tijdschrift, de uitgaven, de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne, het Museum voor Volkskunde, de reizen, de tentoonstellingen, de kontakten met andere verenigingen, enz.

Op het Bestuur werd een beroep gedaan om als afgevaardigde op bepaalde plechtigheden aanwezig te zijn, om inleidingen en/of spreekbeurten te houden, ook om met bepaalde instanties te willen samenwerken.

Afvaardigingen

Een afvaardiging van de Bond was vertegenwoordigd op :

- 20-11-1976 : Steenhuize, kunsttentoonstelling Mevr. Odiel De Graeve;
- 3-12-1976 : Kortrijk, proklamatie prijzen Volkskunde;
- 11-12-1976 : Gent, perskonferentie " Graven naar Gents verleden ";
- 11-12-1976 : Brussel, " Colloquium Patronages des Saints dans les métiers et les professions en Wallonie ";
- 19-12-1976 : Leuven, huldebetoon Paul Collaer;
- 18- 3-1977 : Geraardsbergen, Vermeylenfonds, Kreatieve vrijetijdsbesteding;
- 19- 3-1977 : Kortrijk, André Demedtshulde;
- 1- 4-1977 : Oudenaarde, huldebetoon Lieve D'haese;
- 14- 4-1977 : Brussel, Filologenkongres, sekte Volkskunde;
- 15- 5-1977 : Zottegem, openstelling Museum voor Folklore Geschiedenis en Oudheidkunde;
- 21- 5-1977 : Balegem, ontmoetingsdag " Vlaamse Gemeenten ";
- Nevele, Hulde Antoon Janssens;
- 10- 7-1977 : Kortrijk, reuzenstoet " Stoetenbouwers zien Vlaanderen ";
- 21- 8-1977 : Hamme, inhuldiging " Molen de Grote Napoleon ";
- 3- 9-1977 : Steenhuize, expositie " Steenhuize eertijds ";
- 4- 9-1977 : Maastricht, reuzenstoet, inrichters : Fons Roeck en Phil. Dumoulin;
- 11- 9-1977 : Wichelen, 1ste lustrum Verbond voor Vlaamse Volkskunst;
- 1-10-1977 : Brakel, reuzenkalvakade;
- Izenberge, hulde pastoor L. Vanheule en Openluchtmuseum Bachten de Kupe;
- 22-10-1977 : Sint-Niklaas, tentoonstelling " Leven en Legenden van Sinterklaas in Vlaanderen ";
- Ath, Commission d'Arts et Traditions populaires, Centre d'Etude d'Arts,

Traditions et Parlers populaires de l'Institut de Sociologie de l'U.L.B.
29-10-1977 : 8^e Studiedag Ryckvelde, West-Vlaanderen.

Inleidingen en spreekbeurten

- 12-11-1976 : Oudenaarde, tentoonstelling Georg Muys " Scherven brengen geluk ";
21-11-1976 : Ronse, tentoonstelling schilders Vlaamse Ardennen " Winterfeesten ";
3-12-1976 : Oordegem, Davidsfonds, tentoonstelling Yvonne Erauw " Zee, dier en dood ";
4-12-1976 : Dendermonde, Kultuurraad " Geest en feest der Marionetten ";
11-12-1976 : Sint-Maria-Oudenhove, Davidsfonds " Plaats- en straatnamen ";
7- 1-1977 : Ronse, Galerij St.-Hermes, groepstentoonstelling " Kunst en Volksleven als inspiratie ";
4- 2-1977 : Sint-Lievens-Esse, groepstentoonstelling " Kunstbronnen in de provincie ";
11- 2-1977 : Haaltert, tentoonstelling Jos De Ras " Landschap en dier ";
14- 4-1977 : Brussel, Filologenkongres;
19- 4-1977 : Zele, Davidsfonds, Kartoonist Pirana, " Geweld en inspiratie op volkse basis ";
22- 4-1977 : Brakel, Davidsfonds, groepstentoonstelling " Landschap en monumenten ", o.a. molens;
29- 4-1977 : Wichelen, tentoonstelling schatten van de gemeente, " Erf en erfenis van ervaringen ";
8- 5-1977 : Geraardsbergen, voorstelling boek A.M. Vanden Herrewegen;
13- 5-1977 : Oudenaarde-Leupegem, tentoonstelling Jos Van den Abeele " Landschap en volkstypen ";
21- 5-1977 : Balegem, Verzameling Vlaamse gemeenten, Willy Stevens " Betekenis van monumenten en landschappen ";
28- 5-1977 : Zottegem, groepstentoonstelling Kunstatelier K.I.V.T. " Geest en feest in kultuurverband ";
4- 6-1977 : Rupelmonde, huldebetoon Bert Peleman;
24- 6-1977 : Burst, groepstentoonstelling " Volkstypen en landschap als streekgebondenheid in erfgoed ";
2- 7-1977 : Ellezelles, jour de sabbat, huldebetoon Jacques Vandewattijne;
6- 8-1977 : Herzele, tentoonstelling Adolf Verstraete " Gebouwen en mensen, molens en omgeving ";
7- 8-1977 : Herzele, molenfeest, molenaarsschrift;
2- 9-1977 : Sint-Maria-Oudenhove, groepstentoonstelling " Dorp en uitzicht, relatie tussen vaste waarden ";
28-10-1977 : Sint-Lievens-Houtem, heemtentoonstelling " Wisselwerking tussen verleden en heden ".

Samenwerking met andere instanties

Voor het tot stand komen van bepaalde manifestaties en/of uitgaven werkte de Bond mee :

- B.R.T. Oost-Vlaanderen, inlichtingen Kerstprogramma;
- B.R.T. Uitzending Jonger dan je denkt, twee medeleden Jozef Coutuer en Jules De Bodt;
- R.T.B. In Memoriam René Meurant;
- Nevele, Verbond van de Kringen voor Heemkunde in Oost-Vlaanderen, verzoek tot medewerking voor opstelling van volksverhalen in het Land van Nevele;
- Provinciaal Molenmuseum van Oost-Vlaanderen, Wachtebeke, schenking molen-

steen cikoreimolen Erwetegem, schenking schilderij Mulderskapelleke Zegelsem van Julien van Langenhove;

- B.R.T. Jaar van het Dorp;
- Ministerie Nederlandse Cultuur, opstelling teksten voor het Jaar van het Dorp;
- Maastricht, Tijdschrift Veldeke, reuzennummer;
- Bornem, R. Christiaens, zeispreuken Tijl Uilenspiegel;
- B.R.T., uitzending " Vruchtbaarheid en eros ";
- B.R.T., uitzending Omer Wattez;
- B.R.T., Willemsfonds, uitzending " Vlaamse Ardennen ";
- B.R.T., film " Vruchtbaarheidsreliëken ", Galmaarden, Ruten, Hakendover;
- Kommisariaat Generaal voor Toerisme, " Reus in Amerika ";
- Vlaamse Volkskunstbeweging " Herfstgebruiken ", Antwerpen;
- Oostende, Marionettentheater Kallemoeie III, " Bouwstenen voor geschiedenis ".
- Rev. Fr. Joseph Gauci, Malta, St.-Jorisdokumentatie.

Voordrachten en colloquium

- 16- 1-1977 : " Frans-Vlaanderen in woord en beeld ", met diaprojectie, Roger TUYT-SCHAEVER;
- 3- 4-1977 : " Gentse Tin ", met diaprojectie, André VAN DEN KERKHOVE;
- 19- 6-1977 : " Minicolloquium over volksverhalen, met bespreking, Mevr. DE COCK-VANDEN HERREWEGEN Anne-Marie en Mevr. IMANT-D'HAENZE Lieve;
- 30-10-1977 : " Leven en werken van de grote Antwerpse schilder P.P. Rubens ", met diaprojectie, onder de auspiciën van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur, Dienst voor Volksontwikkeling en Openbare Lectoraatvoorziening, Paul VERBRAEKEN.

Publikaties

Ons tijdschrift Oostvlaamse Zanten verschijnt regelmatig. Redactie en medewerkers besteden aandacht aan de verscheidenheid en wetenschappelijke waarde van de bijdragen, zie verder de gepubliceerde inhoud 1977. Dank zij een bijzondere inspanning van ons medelid advocaat Jozef Dauwe kon het nr. 3/1977 met een kleurcliché nog in waarde stijgen.

Het mededelingenblad Volkskundige Kroniek houdt de leden op de hoogte van de geplande voordrachten, manifestaties, tentoonstellingen, enz. Door de rubrieken *Dokumentatie* en *Boekennieuws* stijgt het ver boven de waarde van een gewoon berichtenblad en vindt belangstelling en waardering bij vorsers en bibliotheken.

Van de kursussen Stopkant 1ste leerjaar, Cluny en Russisch + Modern werden aangevulde herziene uitgaven ten behoeve van de leden van de Kantwerkster^sclub Sint-Katelijne uitgegeven.

Gezien de degelijkheid van de bijdrage " Lichte vrouwen te Gent in de 19de eeuw en hun publiciteit " door Maurits Van Wesemael, komt een afzonderlijke uitgave ervan op de markt. Ook van de bijdrage " Reuzen en reuzinnen in West-Vlaanderen — Proeve van inventaris en typologie ", door Renaat van der Linden en Marcel Messiaen, zijn afzonderlijke overdrukken beschikbaar.

Alfons de Cockfonds

Een nieuwe prijsvraag ten laste van ons Alfons de Cockfonds werd voor 1978 uitge-

schreven. De Bond vraagt een in het Nederlands geschreven wetenschappelijke studie over een volkskundig onderwerp, zie aankondiging in OVZ nr. 4/1977, 140.

Waardering

We willen de aandacht vestigen op de waardering in en samenwerking met het noorden :

— In *Neerlands Volksleven*, XXVI (1977), nr. 3 & 4, 222-223⁽¹⁾ besluit S.J. van der Molen zijn lovende bespreking van *Votiefschilderijen en Mirakelboek van Kapelletje Schreiboorn te Gent* aldus : *Daarom was het zo'n goede gedachte deze rijk geornamenteerde mijlpaal te plaatsen langs het pad van de jubilerende Bond, waarvan de werkzaamheden ook in Nederland steeds met waardering zijn en worden gevolgd.*

— In *Veldeke*, Maastricht, uitgave ter gelegenheid van de Reuzenfeesten op 2 & 4 september 1977, besluiten Jan Coumans en Phil Dumoulin hun inleiding als volgt : *Dank brengen wij aan allen dewelke deze uitgave mogelijk hebben helpen maken, in het bijzonder aan het bestuur en redactie van de Vereniging Veldeke en de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen.*

Vlaams volksleven weldra op Amerikaanse televisieschermen ?

Kontakten werden gelegd met de heren Guido en Yvan Van Garsse van de Bibliotheek voor Hedendaagse Dokumentatie (Sint-Niklaas), die trouwens met een opnameapparaat op de statutaire vergadering aanwezig waren, voor het verzorgen van eventuele opnamen bestemd voor de Amerikaanse televisieschermen. Uit hun kontakten te New-York met de AMERICAN TELEVISION FIMS blijkt dat de Amerikanen belangstelling hebben voor volkskundige en/of folkloristische reportages. Tips in verband ermee werden hun dan ook verstrekt.

Provinciaal Komitee voor Monumenten en Landschappen

Tot slot vermelden we dat door het Provinciaal Bestuur van Oost-Vlaanderen volgende leden als afgevaardigden werden aangeduid om te zetelen in het Provinciaal Komitee voor Monumenten en Landschappen : de HH. Hugo Collumbien, Prof. Jan Hublé, Willy Stevens en Lic. Renaat van der Linden.

De vergadering keurt het verslag goed.

3. Financiële verrichtingen dienstjaar 1976 en begroting 1978, door Mevr. Eleonora Samain-Ouvrein, penningmeesteres

De uitgaven voor 1976 zijn ongewoon hoog geweest door de publikatie van *Votiefschilderijen en Mirakelboek van Kapelletje Schreiboorn te Gent*, ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van de Bond, Gent duizend jaar Kunst en Kultuur en het Europees jaar van het Bouwkundig Erfgoed. De verkoop droeg er toe bij om de financiën in evenwicht te houden. In totaal werden voor een totaal van ongeveer een miljoen geldelijke verrichtingen geboekt voor uitgaven en ontvangsten.

(1) Redaktie Wassenaar (tussen 's Gravenhage en Leiden). Kollega van der Molen is Fries en woont in Leeuwarden.

STAAT VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN VOOR HET BOEKJAAR 1976

INKOMSTEN

Lidgelden	184.845
Advertenties	9.100
Verkoop boeken, enz.	395.321
Inkomgelden	1.207
Deelname excursies	39.010
Cursusgelden e.d.	131.430
Giften	63.450
Toevallige baten	54.716
Staatssubsidie	30.000
Provinciale subsidie	15.000
Gemeentelijke subsidie	20.000
Andere inkomsten	75.976
	1.020.055

INCASSO 1-1-1976

Prk.	8.593
Kas	7.569
KB	22.751
Dep.	6.834
G	34.002
	79.749
	1.099.804

UITGAVEN

Uitbesteed werk	11.185
Groot materiaal	39.695
Secretariaatskosten	32.594
Reiskosten bestuur	3.100
Drukwerk	21.922
Propagandakosten	7.142
Publikaties	690.394
Overige organisatiekosten	45.874
Hulp- en leermiddelen	20.913
Excursiekosten	30.599
Cursussen	72.681
Manifestaties	5.340
Overige specifieke kosten	22.847
	1.004.286

INCASSO 31-12-1976

Prk.	38.064
Kas	4.894
KB	11.547
Dep.	37.060
G	3.953
	95.518
	1.099.804

De Heren Van Audenhove en Van Peteghem, commissarissen voor het dienstjaar 1976, hebben de boekhouding nagezien. Het verslag toont aan dat alle verrichtingen regelmatig werden ingeschreven en de bedragen overeenstemmen met de boekhoudkundige bescheiden.

De vergadering keurt het financieel verslag 1976 goed.

BEGROTING 1978

INKOMSTEN

7. Lidgelden	220.000
8. Advertenties	5.000
9. Verkoop afz. nrs. tijdschrift en afz. uitgaven	32.000
12. Inkomgelden	3.000
13. Deelname excursies	22.000
16. Kursusgelden	128.000
18. Giften	60.000
19. Toevallige baten	65.000
20. Staatssubsidie	85.000
21. Prov. toelage	15.000
22. Stadstoelage	10.000
23. Andere inkomsten	5.000
	650.000

UITGAVEN

1. Uitbesteed werk	9.000
3a. Sekretariaat	44.000
3c. Reiskosten bestuur	4.000
3d. Drukwerk	64.000
3f. Publikaties	315.000
3g. Overige organisatiekosten	8.000
5a. Hulp- en leermiddelen	21.000
5b. Excursiekosten	19.000
5c. Kursussen	125.000
5d. Manifestaties	16.000
5e. Overige specifieke kosten	25.000
	650.000

De vergadering keurt de begroting 1978 goed en duidt de heren Gustaaf Van Audenhove en Gaston Van Peteghem aan als leden van de kaskommissie voor het nazicht van de boekrekening 1977.

4. Werking van de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne van november 1976 tot en met oktober 1977. door Gustaaf Weze. voorzitter van de klub

1977 is voor de Sint-Katelijnekantklub een bijzonder jaar geweest. niet dat grote met luister bijgezette manifestaties hebben plaats gehad, maar bijzonder in de zin van een intense en rustige werking die door de leden werd beoefend en de geschikte sfeer waarin degelijk kantwerk moet worden beoefend, zie afb. 2.

Afb. 2 — Algemeen gezicht op een werkvergadering van de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne.

Negen jaar bestaat de klub en op grond van deze "tijdsondervinding" kwam de kantwerkregel tot stand. We ondervonden hoe kantwerk dient beoefend in de vrije tijd met de nadruk op degelijk en als van oudsher goede kwaliteit, zowel op grond van de gebruikte materialen als van het kantwerkstuk, alsook op het gebied van het samenstellen van de technische tekeningen in de kursusboeken en losse kantpatronen. De kantwerkregel is ook gegroeid uit de ondervinding die de problematiek van het aantal leerlingen daarstelt en die tot op heden honderdvierenzeventig bedraagt. De regel is ook gegroeid uit de wijze van indeling van de leerjaren, zodat naast de vier reeds bestaande jaren er ook een vijfde volmakingskursus werd opgericht om tegemoet te komen aan de wensen van de afgestudeerde leerlingen die zich in onderling contact verder wensen te vervolmaken. Een vijfde jaar dat niet zomaar hokus pokus tot stand kon komen. De regel is tevens gegroeid uit de investeringsproblematiek met het gestelde doel de leden op de meest rationele en financieel gunstigste manier aan het kantwerk materiaal te helpen.

De voorbije negen jaar hebben ons tegelijk geleerd de regel zo op te stellen dat hij de ruggeleuning is voor het behoud van de goede samenwerking en het wederzijds begrip, waaronder wij verstaan goed contact van de Bond-stichter met zijn kantklub, goede verstandhouding en wederzijds hulpbetoon van de leden onderling en een vriendschappelijke geest tussen leermeesteressen en leerlingen. Wij mogen wel zeggen dat de kantregel van bij het eerste jaar vruchten heeft gedragen ten gunste van onze leden en het kantwerk op zich zelf.

In 1978 bestaat de kantwerkstersklub tien jaar. Zonder op de tijd vooruit te lopen hebben wij het inzicht dit tweede lustrum niet onopgemerkt te laten voorbijgaan. In de toekomst meer daarover.

Biezonder in dit jaar waren ook de manifestaties waaraan de klub zijn medewerking heeft verleend :

- in april aan de Lentebeurs te Gent;
- in mei aan de tentoonstelling te Binche, ingericht door de Nationale Kommissie van Kunstambachten, Ministerie van Middenstand, gespecialiseerde afdeling van Kant;
- in september aan de tentoonstelling van kant uit België te Lima in Peru, Zuid-Amerika;
- verder hield de kantklub zijn traditionele open-deurdagen gedurende de Gentse feestweek in juli, waaraan talrijke kantwerksters elke dag present waren. Onze dank gaat naar de leermeesteressen die tijdens de vakantietijd in het Museum voor Volkskunde ten dienste van de leden stonden.

We geloven met nadruk te mogen bekennen dat er reden bestaat tot dankbaarheid en erkenning. Dankbaarheid om de steun die wij van de leden ontvingen, dankbaarheid vooral tegenover de leermeesteressen. Wat een berg aan werk wordt er niet verzet door Mevr. L. Van Dijk, onze eerste leermeesteres en monitrice en al haar trouwe medewerksters-leermeesteressen, om steeds weer op tijd klaar te komen met de volgende lessen of met de volgende kursus van het aanstaande leerjaar dat in november met zijn eerste proefles zal starten, de zorgen om het boetiekje opdat elkeen op tijd en stond bediend wordt.

Dankbaarheid tegenover de Raad van Beheer van de Bond die groot begrip opbrengt tegenover al de problemen en dit op volkskundig, moreel en financieel vlak.

In deze zenuwslopende tijd verricht de Kantwerkstersklub zeker hoogstaand en belangrijk werk, een werk waarin de leden rustig menselijke waardering kunnen scheppen zoals zij het zelf willen, en dit zelf willen moeten zij waar maken in onderlinge vriendschap en dienstbetoon.

5. Bedrijvigheid van de Kommissie voor Feesten en Reizen, door Gustaaf Weze, voorzitter van de kommissie

Gentse Feesten

Voor de vierde maal ging dit jaar bij de aanvang van de feesten de Kermisstoet door de stad uit.

Twee punten dienen vermeld : ten eerste de grote volkstoeloop. Daar waar de eerste drie optochten gekenmerkt werden door een goede publieke belangstelling was dit jaar van bij vorming van de stoet op de Kraanlei aan het Museum voor Volkskunde en in de

Oudburg de belangstelling zeer groot om massaal te worden hoe meer men het stadscentrum bereikte, zie afb. 3.

Afb. 3 — Grote belangstelling voor de Gentse Kermisstoet op de Koormarkt, Gentse Feesten 1977. (Foto = ROL, Ledeberg)

We houden er vooral aan dit te vermelden. Gent is op het gebied van traditie in het algemeen en zeker wat de stoeten of processies aangaat geen voorbeeld. Ware het niet dat om de vijf jaar de Gentse Floraliën, om de honderd jaar de Pacificatieherdenking en het vernoemen waard de H. Sakramentsprocessie die dit jaar eniger mate in belang steeg, plaats hebben voor de rest is op gebied van jarenlange traditie het met hoogten en laagten.

De massale opkomst is ons inziens dan ook vanuit volkskundig opzicht belangrijk in die zin dat de bevolking zich voor dergelijke manifestaties wil verplaatsen. Dat in tegenstelling met wat in de laatste jaren zo dikwijls werd beweerd, dat men geen volk meer samenrijgt om een processie of stoet te vormen of te bekijken, dat de mens van heden in zijn grote wijsheid, zowel de jongere als de oudere, het belachelijk vinden in een of ander verkleed personage in stoet of processie op te treden, niet meer van onze tijd is. Maar het tegendeel wordt stilaan bewezen en dit op velerlei gebied.

En hier komen we dan bij het tweede punt, de grote belangstelling om in de stoet zelf op te treden door al diegene die gedurende de Gentse Feesten iets presteren. Het groeit allemaal langzaam aan en het is een bewijs dat wij er moeten mee doorgaan.

De feesten in het Museum, meer voor wat het avondprogramma betreft, kenden dit

jaar niet de grote volkstoeloop, het was goed, doch het kon beter. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat het programma, dat zeer goed werd voorgebracht in zijn geheel, ietwat te eentonig is uitgevallen. Ietwat meer actie en afwisseling en het komt allemaal voor elkaar. We mogen niet altijd alles op de rug van het slechte weer schuiven.

Wat traditioneel 's morgens doorging, n.l. de wedstrijden vogelpik en teerlingbak (zie afb.4), demonstratie van de kantwerksters, de ruilbeurs en demonstratie in het schoon-schrijven kenden veel bijval.

Het poppenspel 's middags kende bij het kleine publiek enorme belangstelling (zie afb. 5). Elke dag werd een ander programma opgevoerd.

Bondsreizen

De man van het jaar 1977, zowel voor ons land als een deel van de wereld zal wel P.P. Rubens geweest zijn. Voor wie hebben zich meer dan 600.000 mensen van over geheel de wereld verplaatst?

Wij waren met de kunstliefhebbers van onze Bond van de partij om een groot deel van al het schoon te bewonderen. Op 22 mei brachten we 's morgens een bezoek aan het Plantijn-Moretusmuseum voor de tentoonstelling "Rubens als boekillustrator" en 's middags aan de Sint-Jacobskerk voor de prachtige tentoonstelling van de kunstwerken uit de Antwerpse kerken en kloosters, werken van kunstenaars die in de tijd van Rubens hebben geleefd. Het was een grandioze pracht van kunststukken dienstig voor de luister van de liturgie en van zulke voorwerpen die ons een inzicht gaven op de volksdevotie van destijds.

Op 10 juli ging de reis naar Kortrijk en Frans-Vlaanderen. 's Morgens Kortrijk, in zijn Keramiekmuseum of Museum van Oudheden dat zijn schatten en aanwinsten van de laatste tien jaar liet bewonderen. Een museum dat voor vele een revelatie was. Door de HH. Van Hoonacker en Pauwels werden we begroet en rondgeleid. 's Middags ging de reis verder naar Cassel waar in het voormalig huis van de Casselambachten een museum is ondergebracht waar zovele zaken zijn tentoongesteld die ons herinneren dat die streek Vlaanderen was: Vlaamse meubels, Vlaams aardewerk, Vlaamse herberg, enz. De volkskundigen kwamen er werkelijk aan hun trekken.

Inmiddels ging het Rubensjaar verder en de derde bondsreis ging op 4 september door. We bezochten in het Museum van Oude Kunst te Brussel, het beeldhouwwerk in de eeuw van Rubens in de Zuidelijke Nederlanden en het Prinsbisdom Luik, een bijzondere tentoonstelling die kon wedijveren met al wat om er rond Rubens reeds was getoond, de prachtige kataloog zal het eeuwig bewijzen. 's Middags bezochten we het Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis de enorme prachtige kollektie wandtapijten uit de eeuw van Rubens en waren getuige van een ongeëvenaarde kunst van het tapijtweven in een ongelooflijke kleurenpracht. Daarna naar een openluchtmuseum van bomen. Te Nieuwerkerken-Waas woont de H. Decalut die bomen kweekt en verzamelt. Men stond er versteld te luisteren en te kijken naar het groot aantal soorten eiken, berken en andere boomsoorten. Dit bezoek was zo boeiend dat we er veel over tijd gebleven zijn.

Afb. 4 — Gentse Feesten 1977, wedstrijd teerlingbak in het Museum voor Volkskunde.
Nauwkeurig wordt nog eens nageteld. (Foto = ROL, Ledeberg)

Afb. 5 — Genste Feesten 1977, poppenspel in het Museum voor Volkskunde. Wie zou niet lachen met de fratsen van Pierke ?
(Foto = ROL, Ledeberg)

6. Verslag over de werking van de bibliotheek van oktober 1976 tot september 1977, door Dr. R. Haeseryn, bibliothecaris

Naast de zondagochtendzittingen, die een vaste kern van belangstellenden blijven trekken, wordt thans ook herhaaldelijk op weekdays na afspraak de bibliotheek geraadpleegd. Op de eerste zondag van de maand wordt gelegenheid geboden tot ruilen, maar de heersende verzamelwoede belemmert zeker het intensieve ruilen.

Het aantal bezoekers van de bibliotheek was iets minder dan vorig jaar (376 tegenover 402), maar het aantal geleende boeken en vooral tijdschriftnummers door die personen is zeer gevoelig gestegen, nl. 922 eenheden tegenover 478 vorig jaar. Interbibliothecair leenverkeer is enkele keren voorgekomen.

Onderwerpen, die vaak aan bod komen, en die door middel van de systematische catalogus gemakkelijk kunnen worden opgespoord, zijn alweer *kookkunst, volksliederen, textiel, ambachten, geschiedenis en heemkunde van Gent en volksgeneeskunde*.

Aan het patrimonium van de bibliotheek werden tot eind september 1977 470 nummers (42 nrs. minder dan in de vorige periode) toegevoegd. Zij kregen volgnummers en werden op bibliografische fiches in de alfabetische en systematische catalogus verwerkt, waardoor ze kunnen worden geraadpleegd. Onder de aanwinsten signaleer ik speciaal de delen 15 tot 17 van de Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie (GNLE) en zes nieuwe afleveringen van het Woordenboek der Nederlandse Taal, een voor volkskundigen heel belangrijke bron. Met behulp van schrijfkrachten en suppoosten kunnen de fiches van de geïncorporeerde boeken regelmatig worden overgetikt en geklasseerd in de diverse catalogi. Met deze hulp werd voorts een recolement van de boekencollecties ondernomen. De verzameling almanakken en de albums met prentkaarten, knipsels en foto's over Gent werden stofvrijer op een betere plaats opbergen.

De collecties van de bibliotheek zijn aanzienlijk aangegroeid door schenking en ruil van boeken, affiches, tijdschriftnummers, grafische documenten, reclameprenten en andere. Het is met erkentelijkheid dat we vele schenkers zowel particulieren als instellingen in alfabetische orde opsommen en danken voor hun waardevolle giften : het Altonaer Museum in Hamburg, wijlen mej. A. Begodt en wijlen de Hr. A. Bracke, de heren M. Broeckhove, J. Clauwaert, M. Daem en D'Alviella, Mevr. J. De Bouck, de Hr. G. De Bruycker, Mevr. De Clercq, de Culturele Dienst van de Stad Gent, de erven De Graeve-Moreels, Mej. O. De Keukeleire, de erven Prof. P. De Keyser, de Hr. G. De Puydt, Mej. M.J. De Smet, de heer A. De Vos, de heer en mevrouw J. De Vriendt-Mores, Mej. Eykens, de Federatie van Toerisme Oost-Vlaanderen, het Gemeentekrediet van België, Prof. Dr. A. Hacquaert, Dr. R. Haeseryn, de Heemkring Lokeren, de Heemkring Oost-Oudburg, de heren M. Heins en A.G. Homblé, de Kon. Acad. voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, de Kon. Bibliotheek te Brussel, de Kon. Musea voor Schone Kunsten te Antwerpen en te Brussel, Mevr. Martou, het Ministerie van Ndl. Cultuur, de heer J. Mulert, het Musée de la Vie Wallone, de Oesterreichischer Verein für Volkskunde, de heer J. Rieux, de Rijksdienst voor Monumentenzorg en Landschappen te Brussel, de Hr. G. Rouquart, R. Ruys en Serbruyns, de Sociedad de Ciencias Naturales Aranzadi (S. Sebastian), Mej. J. Somers, de Hr. W. Steegers, de Tiroler Kulturreferent, de Universitaire Stichting, de heren F. Van Bost en J. Vandenbroecke, Mevr. A.M. Vanden Herrewegen, de heer R. van der Linden, Mevr. L. Van Dijck, de heer J. Van Effelterre, de heren R. Van Meerhaeghe, G. Van Oudenhove, G. Van Peteghem, J. Van Waesberghe, M. Van Wesemael, A. Verbeke, R. Waeri, G. Weze en E. Hr. Winpenninx.

Bij de organisatie van de bibliotheekzittingen op zondag werd de bibliothecaris ge-

Afb. 6. — Nieuwjaarswens Ch. Hanskens, St.-Sebastiaan .

(VG 76-302-15)

holpen door enkele welwillende leden, de heren G. Van Peteghem, M. Daem, R. Waeri en Mej. L. Haeseryn, die we hier van harte danken.

De reeds systematisch geordende collecties, nl. de polychrome prentjes, de reclameprentjes, de prentkaarten, de stereokaarten, de bedevaartvaantjes en de adreskaarten worden geregeld bijgehouden. In de voorbije periode werd een aanvang gemaakt met de systematische beschrijving van onze collectie grafische documenten van Armand Heins, affiches, menukaarten en nieuwjaarswensen (zie afb. 6). Naarmate ze worden beschreven op inventariskaarten worden ze gelemmatiseerd op namen van drukkers, ontwerpers en gebruikers, op ornamentiek en op de voorgestelde realia. De fiches met lemmata zijn opgenomen in het kaartsysteem van het museum. Voor de grote hulp bij het verwerken van de iconografische documenten, die door de Heer en Mevr. J. en R. De Vriendt-Mores, Mevr. E. Samain-Ouvrein en de heren M. Heins en A. Van den Bulcke werd geboden, is de Bond ten zeerste erkentelijk.

7. Activiteit van het Museum voor Volkskunde van oktober 1976 tot en met september 1977, door Dr. R. Haeseryn, conservator

De uitgebreide werking van het Gentse Museum kunnen we samenvatten onder tien rubrieken.

Informatie en propaganda

In de beschouwde periode werd alles in het werk gesteld om het Museum nog ruimer bekendheid te geven. Uitstekende middelen daartoe waren de verspreiding van een tweekleurig geïllustreerd Nederlands vouwblad (2^e aangevulde druk), een dito Frans vouwblad, en mededelingen in pers, radio en T.V. over museumgebeurtenissen, inzonderheid rond de Gentse Feesten.

In het Informatie- en Animatietijdschrift van de Groep d'Ieteren (Brussel) nr. 7 (sept.-dec. 1976) werd een fotoreportage met 25 foto's over het museum opgenomen onder de titel " Een verscholen wereld opent zich voor U ".

Bezoek

In de periode oktober 1976 tot september 1977 is het bezoek met een grote sprong vooruitgegaan, zelfs boven het aantal van 1975. In totaal hebben 80.780 personen het museum bezocht, wat 8.592 meer is dan in de vorige periode en 2.161 meer dan in 1975. Deze verhoging is te danken aan een initiatief van de Liberale Bond van Gepensioneerden, die in november en december 1976 voor 3.616 van zijn leden geleide bezoeken organiseerde.

De Gentse Feesten in het museum met dit jaar speciaal demonstraties van kantwerk en calligrafie en vier Vlaamse volksdansgroepen als attractie brachten alweer veel belangstellenden naar het museum. Dat bedroeg 14.019 personen (1.324 minder dan tijdens de Gentse feesten van juli 1976). Het groepsbezoek was uitzonderlijk hoog. Niet minder dan 592 groepen deden het museum aan, wat 139 meer is dan in de vorige periode. Naast de Gentse, Oostvlaamse en andere Belgische scholen en verenigingen kunnen we ook talrijke buitenlandse groepen vermelden, die we hier chronologisch opsommen : Cloppenburger Schulschwimmverein (BRD), Institution Voyages Montmartre (Paris), Association des Veuves (Lille), Theodor Littschule. Michelstadt (BRD), Ecole Moyenne Cardinal Liénart (Tourcoing), Slaviatours Korzica. Christelijke Opleidings-school kleuterleidsters (Den Haag). een groep uit Zagreb (Joegoslavië), toeristische groepen uit Frankfurt/a/M., Strasbourg en Portsmouth, les Amis des Musées uit

St.-Omer (Fr.) Angelsaksische scholen uit Schotland, North Wales, Leeds, Plymouth, Winchfield, Yorkshire, Poswick, Bedford, Warwick, Peterborough, Northampton, een scholengemeenschap uit Nijmegen, de MAVO-school uit Geldrop (Nederland), de C.E.S. Diderot uit Arras, het college van Noyons, een groep Duitse studenten uit Krefeld, een groep CLOPEDA uit Litauen, de gemengde Lagere School uit Bergen-op-Zoom, het Kat. Bildungswerk uit Wuppertal, het Kindervakantiewerk uit Nispen (Ndl.), de Lyons club Hamburg, de Hogere Pedagogische Academie uit Utrecht, de bemanning van een Russisch en een Pools schoolschip, het Edith Steincollege te Den Haag, de Volkshochschule uit Paderborn (BDR) en het Emmaüscollege uit Rotterdam.

Onder de Belgische en buitenlandse prominenten en museumcollega's vallen te vermelden : Dr. Anguelina Terzieva, Dr. G. Lazarov en Dr. P. Dinekov (universiteit van Sofia, Bulgarije), Prof. Dr. F. Vyncke (Slavistiek RUGent), Dr. Irena Tumau en de Hr. Zechmeister (Warschau), de Hr. Ouattaia uit Senegal, de Vice-Minister voor de Lichte Industrie van de Volksrepubliek China en zijn gevolg, begeleid door Dr. R. De Roo (Jubelpark, Brussel) en de heren R. Verstraelen en Johan Vandenhoute; het Britse Comité voor Opvoeding en Culturele Werking in de Musea, begeleid door de heren R. Verstraelen en M. De Puydt.

Op 9 januari 1977 overhandigde een delegatie van de Gidsenbond van Gent en Oost-Vlaanderen zijn jubileumschaal aan het museum.

Poppenspel

De poppenspelvertoningen door het eigen gezelschap "Het Spelleke van de Folklore", op woensdag- en zaterdagmiddagen en tijdens de Gentse feesten elke mid-dag, bleven een groot succes kennen. Ze werden bijgewoond door 23.362 personen jong en oud (908 meer dan in de vorige periode). Enkele keren werd er gespeeld voor groepen, die een bezoek aan het Museum wilden opluisteren met een speciale marionettenvoorstelling.

In het voorbije speeljaar werden niet minder dan 42 stukken gespeeld, waarvan de sprekende titels luiden : **De koninklijke kluisenaar; Het wondere water; Het stille standbeeld; Veia, de vuurgodin; Het manneke dat van nergens kwam; Een kabouter in de stad; De keizer en de zwerfer; De rare pelgrim; Ra, ra, ra waar is de ring?; Sproetemarieke; Sinterklaasje, wonne, wonne, wonne; Het spookcirkus; De kwade kwakzalver; Het lege kapelleke; Het woud van woe, woe, woe; Ze gingen een lange weg; Het kaartenhuisje; De vergeten tempel; Het stenen hart; Pierke in de penarie; De staart van pluimpje; Zoetekoekje; De bosreuzin; Het Beloofde Land: Twee Zilver-rozen; Rietepetietje; Het groene beeld; De kostbare vogel; Belofte maakt schuld; Weg met de wind; De brullende berg; De heren van het woud; De slaapstad; Kristoffel Pantoffel; De wensballon; Hokus Fokus; De verdoemde molen; Het wondere avontuur; Flipke Flap; Snoezepoes.**

Collecties

De presentatie van de tentoongestelde collecties wordt geregeld aangepast. Geschiedte aanwinsten worden definitief of tijdelijk in de passende afdeling ondergebracht om aldus belangstellenden uit te nodigen tot hernieuwd bezoek.

Op de tentoonstellingszolder konden drie grote schilderijen en twee grote verenigingsvlaggen permanent worden opgehangen. De reservekamers A, B en C en de 2de verdieping van de oude slagerij zijn thans ingericht als toegankelijker bergplaats voor geïnventariseerde reserves. De aangroei van de collecties was zeer groot, bijna uit-

sluitend door schenkingen. Aan aankoop kon slechts weinig geld worden besteed, vooral omdat het afhalen van zelfs kosteloze schenkingen niet geringe uitgaven vergt. De vele schenkers worden hier uitdrukkelijk en gezamenlijk bedankt voor hun bijdrage tot de verrijking van het patrimonium. Dit jaar mochten we o.m. schrijnwerkers-, hoedenmakers- en schoenmakersgereedschap in ontvangst nemen, naast iconografische documenten en enkele vlaggen, vooral van verenigingen.

Naar aanleiding van tijdelijke tentoonstellingen in het museum, schonken kunstenaars **G. De Meyer, Louis Duprez en Gilbert Govaert** elk een ingelijste tekening van een Gents stadsgezicht.

Het stadsbestuur van Gent heeft in onze collecties een houten brandladder op onderstel van de Gentse brandweer gedeponneerd. Wegens de grote omvang diende de ladder te worden opgeborgen in een loods van de reserves Prinsenhof.

De tijdelijke vereniging "De Pacificatie van Gent" heeft met de metalen vorm van de Pacificatiepijp uit 1876, bewaard in ons museum, nieuwe exemplaren laten vervaardigen, en dan ook een nieuw exemplaar aan het museum geschonken.

Door de conservator, bijgestaan door de in 1972 opgerichte werkcommissie, werden in de voorbije periode niet minder dan 409 inventarisreeksen, bestaande uit ruim 1500 stukken en documenten verwerkt. Ze werden genummerd, beschreven, geschetst of gefotografeerd, gelemmatiseerd en eventueel hersteld of beschermd tegen verdere verworping.

Met grote dank vermelden we hier mevr. R. De Vriendt-Mores en de Hr. J. De Vriendt, Mevr. Lic. E. Samain-Ouvrein, Mevr. Lic. De Man-Verbeeck en de heren G. Van Peteghem en A. Van den Bulcke. Ir. M. Heins, die zo volgehouden de nalatenschap van zijn oom Armand Heins verzorgt en de waardering ervan hoog houdt, heeft verder onze museumcollectie over A. Heins op inventariskaarten beschreven. Dit jaar kon hij ruim 450 stukken bewerken.

Voor het overtikken van de lemmata en het klasseren van de uitgetikte fiches in het systematisch kaartstelsel kon alweer een beroep worden gedaan op een schrijfkraft en enkele suppoosten.

Tijdelijke tentoonstellingen

Documenten en voorwerpen uit het museum, al dan niet aangevuld met die van bruikleengevers, werden gebruikt voor enkele tijdelijke tentoonstellingen in het museum zelf.

— van 4 tot 16 december 1976 hield de Gentse Kon. Maatschappij **Kunst en Kennis** haar jaarlijkse groepstentoonstelling met aquarellen, olieverfschilderijen, tekeningen en etsen;

— van 17 tot 31 december 1976 stelde de Heer G. DE MEYER, lid van Kunst en Kennis, tentoon met schilderijen en aquarellen van vele Gentse hoekjes;

— van 4 december 1976 tot 30 januari 1977 had een tentoonstelling plaats van **Verenigingsborden** uit de collecties van het Gentse Museum voor Volkskunde⁽¹⁾;

— van 5 maart tot 28 maart 1977 werden **pentekeningen** van de bekende tekenaar STEVEN WILSENS tentoongesteld naar aanleiding van het verschijnen van het boek **Kastelen in Oost-Vlaanderen** met tekeningen en blazoenen.

— van 30 april tot 30 mei 1977 stelde kunstschilder LOUIS DUPREZ op de tentoonstellingszolder bloemstukken en Gentse stadsgezichten tentoon samen met een aantal voorwerpen, die op de stillevens voorkomen.

(1) Catalogus samengesteld door Dr. R. Haeseryn met een inleiding "Service goed als bron voor de kennis van het Verenigingsleven" door Lic. E. Samain Ouvrein. VIII + 42 gestencilde blz. in gedrukte kافت met 7 ill. Uitg. Kon. Bond Volksk., Gent, 1976. Prijs: 60 F.

— van 16 juli tot 31 augustus 1977 exposeerde GILBERT GOVAERT met Tekeningen van Oost-Vlaanderen en zijn hoofdplaats Gent.

Bruikleen

Op het patrimonium van het museum werd ook dit jaar herhaaldelijk een beroep gedaan door bruikleen al dan niet tegen vergoeding voor het aanvullen van tijdelijke tentoonstellingen buiten het museum en voor toneelopvoeringen en TV-uitzendingen. We sommen die op in chronologische volgorde :

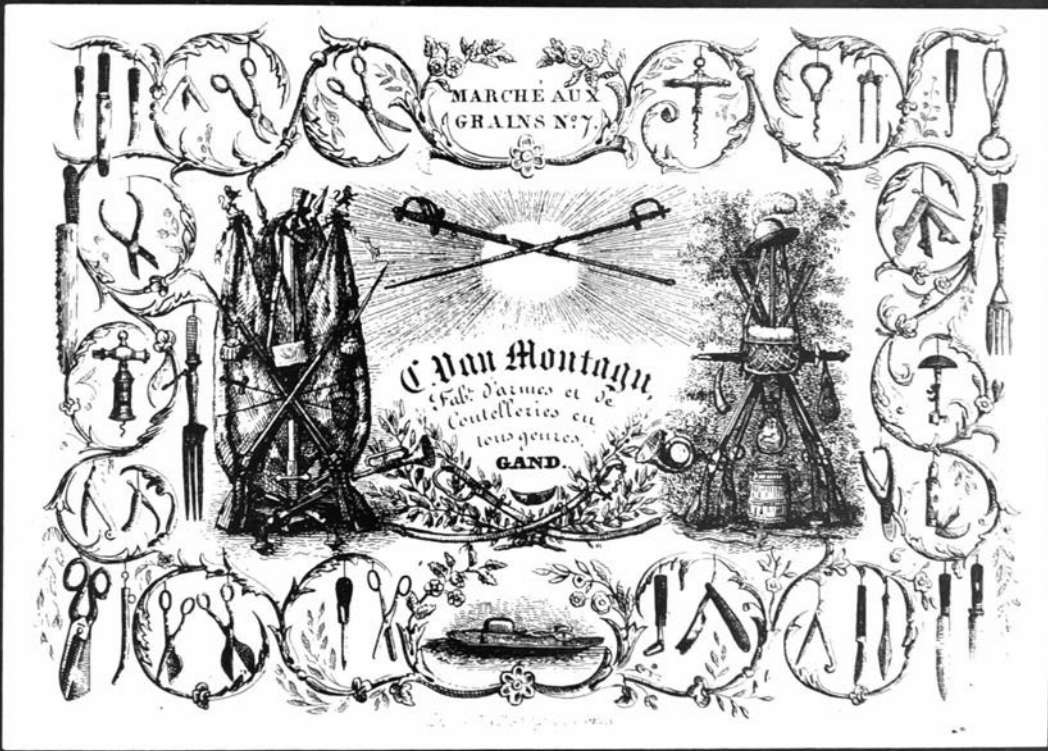
- van 1 tot 6 oktober 1976 een wafelijzer, koffiemolen, friseerijzer voor **Schatten op Zolder** te Laarne;
- in november 1976 drie foto's en een diploma in verband met het Gentse onderwijs aan de Hr. Steels, Gent;
- van 24/11 tot 30/12/'76 schrijnwerkersgerei aan Prof. De Hen voor een tentoonstelling van clavecimbels in het Bijlokemuseum te Gent;
- van 11 dec. 1976 tot 31 jan. 1977 drie stangpoppen, poppenspelrequisieten, litho's en foto's aan het Dordrechts Museum voor de tentoonstelling **Poppenspel** en **Schimmenspel**;
- van januari tot november 1977 een tiental voorwerpen aan de Federatie voor Toerisme van Oost-Vlaanderen voor een reeks toeristische tentoonstellingen in de andere provincies;
- in januari 1977 voorwerpen en documenten over communiegebruiken aan Dr. H. Arens, Daknam;
- van 21 febr. tot 15 april 1977 twee draisines en vier prenten aan de firma Cuirdin te Gent voor een etalage;
- van 23/3 tot 4/4/77 kantgereedschap en het embleem van de Katelijneclub aan de Federatie voor Toerisme van Oost-Vlaanderen voor demonstraties op de Lentebeurs;
- van maart tot mei 1977 een honderdtal adreskaarten in verband met metaalwaren aan Mej. Gr. Baert voor het fotoalbum bij haar dissertatie;
- in mei 1977 een snorrepot, een koperen scheerbekken en een ingelijst " haarwerk " aan de Hr. M. Daem, St.-Amandsberg met het oog op illustratie van zijn werk over de Gentse Barbiers;
- van 4 tot 6 juni 1977 een macaronkast voor de Kunstmarkt te Drogen;
- in juni 1977 de collectie merklappen aan Mej. Marleen Van Boxlaer voor het fotoalbum bij haar dissertatie;
- van 2 tot 7 juli 1977 twee ingelijste portretten van Koning Leopold en Koningin Astrid aan de BRT voor de jeugduitzending WIR WAR;
- van 6 tot 8 juli 1977 vier foto's en twee nieuwjaarswensen in verband met de Gentse trams aan de Hr. L. Hoste, Gent;
- in juli 1977 vier foto's en twee dokumenten over Balegem aan de Hr. Luc De Smet, Aalter;
- van 5 juli tot eind augustus 1977 een tabaksnijmachine, een karot en allerlei rookgerei aan de Hr. S. Dehollander voor een tentoonstelling **Maarten krijgt de pijp nog niet in " De Spielberg "** te Dranouter;
- in augustus 1977 stangpoppen en requisieten voor de tentoonstelling in de GB (Kouter Gent) " **Gentse Spellekens en Zantjes Wolle** ";
- van 20 tot 28 aug. 1977 en van 17 sept. tot 1 okt. 1977 de maquette van het handelsschip " **Le Commerce de Gand** " in het raam van de tentoonstelling " **150 Jaar Kanaal Gent-Terneuzen** " te Gent en te Terneuzen;
- van 23 tot 31 aug. 1977 een macaronkast voor de open dagen van het Dienstcentrum Ten Hove te Gent;
- van 30 aug. tot 15 sept. 1977 de verenigingsvlag " **De Vrijheid** " en een saxofoon aan VEKAGE voor een etalage in het raam van het Festival van Vlaanderen;

- van 7 tot 22 sept. 1977 grote foto's en de pop van de macaronverkoper aan INNO-Gent;
- 28 en 29 sept. 1977 vogelpikmateriaal in het raam van de Patersholveesten te Gent.

Wetenschappelijke informatie

Aan een aantal vorsers werden wetenschappelijke inlichtingen of adviezen over onze collecties verstrekt. Ons systematisch kaartsysteem verleende daartoe de grootste diensten.

Lic. GRIET BAERT bestudeerde uit onze collecties de reclamekaarten van geporseleind karton van ambachten en neringen die metaalwaren verhandelden, in haar in september 1977 afgewerkte licentiedissertatie (HIKO-Gent), getiteld "Iconografische studie van een aantal 19^e-eeuwse lithografische adres- en reclamekaarten i.v.m. metaalwaren" (3 dln.), zie afb. 7.

Afb. 7 — Adreskaart van C. Van Montagu

(VG 76-290-92⁽¹⁾)

Lic. MARLEEN VAN BOXLAER bestudeerde onze collectie merklappen en teken-doeken voor haar in sept. 1977 afgewerkte studie (HIKO-Gent) getiteld "Bijdrage tot de studie van de merklappen uit Gent en omstreken", zie afb. 8.

De Heer VAN STEEN (Antwerpen) fotografeerde onze verzameling tin voortkomen-de van de familie De Kegel en raadpleegde de betreffende inventariskaarten.

Mme. H. FRAGNIÈRE-DE CLERCK (Lausanne) vroeg inlichtingen over een beeldje van gevlamde zandsteen getekend "Ness. Gand".

De Hr. A. HORGNIËS (Verviers) vroeg inlichtingen over het gebruik van pintje-dek.

Andere gebeurtenissen

De Volksdanscentrale voor Vlaanderen hield in juli en augustus 1977 acht openluchtreünies op het binnenplein van het museum, die veel succes kenden.

In maart 1977 organiseerde de conservator drie avondlessen in het museum en de bibliotheek van de Bond ten behoeve van de patroonsopleiding eerste jaar Antiekhandel van IMOV (Afsnee).

Op 29 maart 1977 hield de conservator een voordracht over het Gentse museum voor Volkskunde voor de leerlingen van het Hoger Pedagogisch Instituut (Normaalschool) O.-L.-Vr.-Visitatie te Sint-Amandsberg.

Op 2 juli 1977 had in het museum een feestelijke en muzikale receptie plaats van het Poolse ensemble uit Vilamovicize, georganiseerd met de Pools-Vlaamse Vereniging te Gent.

Tot besluit richt ik een uitdrukkelijk woord van dank aan alle toegewijde en enthousiaste medewerkers in het museum en inzonderheid tot het voltallige museumpersoneel, de voorzitter en leden van de beheerscommissie en de stadsafgevaardigden. Dat onze activiteit wordt gewaardeerd door de Gentse overheid, bewijst het herhaalde bezoek van de burgemeester en de schepenen, die een of ander aspect van onze werking in hun bevoegdheid hebben. Zij mogen ervan overtuigd zijn dat dit een grote stimulans is voor onze verdere inzet tot uitbouw van het Gentse museum voor Volkskunde.

8. Verkiezing en aanstelling van bestuursleden

De vergadering heeft Mevr. M. De Man-Verbeeck en S. Van de Velde-Smet, de HH. Marcel Daem, Marc De Puydt, A.G. Homblé, Lode Hoste, Eddy Muylaert, Robert Ruys, Roeland Van de Walle en Gustaaf Weze, uittredend en herkiesbaar onder algemeen handgeklap herkozen, en heeft in vervanging van Mej. Hilda Depoorter, ontslaggevend, Mevr. Eleonora Samain-Ouvrein als nieuw bestuurslid verkozen.

9. Algemeen verslag over de inzending op de Alfons de Cockprijsvraag 1976, door Robert Ruys, algemeen verslaggever

Eén enkele verhandeling onder de titel "het Bargoens van Sint-Niklaas" door de heer Marcellijn Dewulf, werd ingezonden voor de prijsvraag 1976.

De juryleden die een schriftelijk beoordelingsverslag opstelden waren: de HH. Lic. Renaat van der Linden, Dr. E.J.K. Eylenbosch, Prof. J. Van Haver, Dr. H. Arens en R. Ruys, ook algemeen verslaggever.

Vooraf dient gewezen op het feit dat alle verslaggevers het er roerend over eens zijn dat de titel de lading niet dekt. Het onderwerp werd veel ruimer behandeld en het Bargoens komt er in voor uit verschillende plaatsen in Oost- en West-Vlaanderen en zelfs is er vergelijkingsmateriaal in opgenomen van ver buiten deze provinciegrenzen.

Het dient vooral vermeld dat wij hier slechts een samenvatting verstrekken van de verslagen van de vijf juryleden. De volledige verslagen terzake berusten in het archief van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen.

Ondanks het feit dat de inzending het resultaat is van vele jaren opzoekingswerk kan de studie én verbeterd én aangevuld worden. De bronnen geven soms een beetje de indruk niet alleen toevallig te zijn, maar geven soms de sfeer van "de taal van horen zeggen". De bronnenopgaven zijn onvolledig en onduidelijk, de bibliografie is slordig.

Welke zijn de positieve punten in het werk? Het laat geen twijfel dat de heer Dewulf dit werk maar heeft kunnen realiseren door zijn in tientallen jaren samengelezen vondsten als een grote puzzel naast elkaar te schuiven. Zonder dit, over jaren gespreide werk waren een massa waardevolle gegevens over het Bargoens verloren gegaan. De materiële details zijn voldoende bewijskrachtig voor de aanzienlijk geïnvesteerde arbeid en voor de eerlijke pogingen van de auteur om een werk voor te leggen dat "af" is, met fraaie illustraties en vrij origineel fotografisch materiaal. De auteur benadert naast de taal ook de leefgewoonten van de Bargoenssprekende bevolking. Dit is een belangrijk sociologisch element, dat zelden in een volkskundige studie op de voorgrond treedt.

De studie bevat een uitgebreide lijst van Bargoens, dat in een welbepaald gebied als groepstaal heeft gefungeerd en waarvan het bestaan tot nog toe niet was aangetoond.

De heer Marcellijn Dewulf heeft in ieder geval een oorspronkelijke en unieke bijdrage geleverd die het volkskundig patrimonium inhoudelijk verrijkt. Om al deze redenen is de jury van mening: dat het ingestuurde werk "Het Bargoens van Sint Niklaas" niettegenstaande sommige bezwaren vatbaar is voor bekroning, op voorwaarde dat de inzender zich verbindt bij eventuele uitgave zijn werk te wijzigen en aan te vullen en het taalkundig te herzien in overeenstemming met de verslagen van de jury.

De auteur maakt gebruik van het recht — bij het beschrijven van een volkskundig onderwerp — zijn taal terwille van de "couleur locale" een particularistisch tintje te geven. Particularistisch taalgebruik mag geen synoniem heten van gewoon foutief taalgebruik.

De Raad van Beheer heeft na voorlezing van het algemeen verslag tijdens de bestuursvergadering van 31-8-1977 het werk bekroond en de heer Marcellijn Dewulf als laureaat van de Alfons de Cockprijs 1976 uitgeroepen.

Nadat de heer R. Ruys de verdiensten van de laureaat had toegelicht, werd hem door de voorzitter onder handgeklap het diploma en de prijs overhandigd. Mevrouw Dewulf werd bij de hulde betrokken door de overhandiging van een bloemtuil.

De heer Marcellijn Dewulf sprak daarna een rechtzinnig en hoogstaand dankwoord uit.

10. Rondvraag

Niemand heeft desiderata naar voor gebracht.

x x x

Na het gezamenlijk en gezellig noenmaal werd de statutaire vergadering in de middag besloten met een hoogstaande en uitstekende voordracht door de heer Lic. Paul VERBRAEKEN over **Leven en werken van de grote Antwerpse schilder P.P. Rubens**.

Na het dankwoord van de voorzitter oogstte hij een langdurig applaus. Daarna stelden de aanwezigen de spreker nog talrijke vragen. Er volgde een langdurig en geanimeerd gesprek over de persoon Rubens, de kenmerken van zijn schilderijen, zijn kermisdoeken, enz.

De statutaire vergadering eindigde in de beste stemming.

M. BROECKHOVE

INHOUD OOSTVLAAMSE ZANTEN LII (1977)

I. VOLKSKUNDE IN HET ALGEMEEN

1	B	1	M. Broeckhove. — Statutaire vergadering '77. Toespraken R. v. d. Linden, M. Broeckhove, E. Samain-Ouvrein, R. Haeseryn. G. Weze, R. Ruys	239
2			A. G. Homblé. — 25 ^e Kongres geschiedenis geneeskunde Quebec aug. '76	27
3			R. Haeseryn. — Museum voor volkskunde te Gent	253
4	B	2	R. v. d. L. — In Memoriam René Meurant, E. Boonen, L. Defraeye	67, 77, 78
2			W. P. Dezutter. — In Memoriam M. A. Aalbregtse	167
6			Fr. v. Immerseel. — Karikaturist, houtsnijder, glazenier, stoetenbouwer. Rec. R. v. d. L.	169
7			R. Ruys. — Laureaat Marcellijn Dewulf	261
8	C		P. Collaer. — Liederenjagers Sicilië. Beschouwingen inzake medietiek	174
9	D	1	R. Meurant. — Reuzen in Europa. Vorm, bouw en animatie	70
10		8	A. De Cock. — Volkeneeskunde in Vlaanderen. Voorwoord J. Van Haver. Rec. R. v. d. L.	80
11			M. Messiaen, R. v. d. Linden. — Reuzen & Reuzinnen in West-Vlaanderen	141
12			R. v. d. Linden. — Perikelen : fusie van gemeenten in Vlaanderen '76-77	183, 210
13			W. Detailleur. — Alle kerken in W.-Vlaanderen. Rec. R. v. d. L.	168

II. NEDERZETTING

14			S. De Lange. — Dossier Brakelbos. [Drie bundels] Rec. R. v. d. L.	35

III. GEBOUWEN

15			M. van Wesemael. — Lichte Vrouwen. Gent. 19 ^e e. Publiciteit	2, 38
16			J. Dauwe. — Votiefshilderijen. O.-L.-Vrouwekerk Lebbeke. Inl. R. v. d. L.	87
			Zie nr. 26	

IV. VOORWERPEN

Zie nrs. 3, 13, 16

V. TEKENS EN UITHANGBORDEN

Zie nrs. 12, 15, 16

VI. TECHNIEK, BEROEPEN, VOLKSKUNST, NIJVERHEID

17			R. Van de Walle. — Hoe Delfts is het " Delfst aardewerk " ?	29
18			J. Philippen. — Geschiedenis en charme v.d. prentkaart Rec. R. v. d. L.	170
19			G. Weze. — Kantwerkstersklub Sint-Katelijne	247
			Zie nrs. 6, 9, 11, 12, 15, 16	

VII. VOLKSPSYCHOLOGIE

20			M. Dewulf. — Bargoens in Sint-Niklaas. Verslag R. Ruys	260
			Zie nrs. 7, 8, 9, 11, 15, 16	

VIII. VOLKSDRACHTEN, SIERADEN

Zie nrs. 9, 11, 12, 15, 16

IX. VOEDING

Zie nr. 10

X. ZEDEN, GEBRUIKEN, FEESTEN, SPELEN

21	M. Broeckhove. — Nieuw spel. Brugge. Knikkeren op Engelse manier	20
22	M. van Wesemael. — Lichte vrouwen. Gent. 19 ^e e. Publiciteit	2
23	J. Verbrugghen. — Bacchusfeesten Sint-Lievens-Houtem. Rec.	
	M. Broeckhove	36
24	G. Weze. — Feesten en Reizen	248
25	R. v. d. Linden. — Het jaar van het dorp	239
	Zie nrs. 6, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 18	

XI. SOCIALE RECHTERLIJKE VOLKSKUNDE

Zie nrs. 7, 12, 15

XII. VOLKSGELOOF

26	C. V. Trefois. — Bliksem- en donderafweer in het volksgeloof	200
	Zie nrs. 10, 12, 13, 16, 23	

XIII. VOLKSGENEESKUNDE

27	A. G. Homblé. — 25 ^e Kongres geschiedenis Geneeskunde Quebec	27
28	A. de Cock. — Volksgeneeskunde in Vlaanderen. Voorw. J. Van Haver	80
29	M. Van Kerckhove. — Cholera Morbus te Geraardsbergen 19 ^e e.	130
	Zie nrs. 16, 26	

XIV. VOLKSWETENSCHAP

Zie nrs. 12, 16, 26, 28, 29

30	J. Van Effelterre. — Zottegemse Zwartkop : naam van kippenkweker	172

XVI. VOLKSPOEZIE

31	L. Gelber. — Het Turnhoutse Torenwachterslied	177
	Zie nrs. 8, 12, 23	

XVII. MUZIEK, DANS, UITROEPEN

Zie nrs. 1, 8, 23

XVIII. VOLKSVERHAAL

32	S. Top. — De drie wensen	19
33	F. Roeck. — Kludde te Moerbeke	79

XIX. VOLKSTONEEL

34	G. Weze & R. Haeseryn. — Poppenspel	250, 255
	Zie nr. 12	

XXI. VOLKSTAAL, HUMOR

	Dewulf. — Bargoens te Sint-Niklaas.	260

Zie nr. 6, 9, 11, 12, 15, 18, 23

XXII. NAMEN

Zie nrs. 9, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 26, 29, 30

INDEX OP DE AUTEURS

verwijst naar de nummers van de inhoud

Broeckhove M. 1, 21, 23	Ruys R. 1, 7, 20, 35
Collaer P. 8	Samain-Ouvrein E. 1
Dauwe J. 16	Top S. 32
De Cock A. 10, 28	Trefois C. V. 26
De Lange S. 14	van der Linden R. 1, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 16, 18, 25
Detailleur W. 13	Van de Walle R. 17
Dewul M. 20, 35	Van Effelterre J. 30
Dezutter W. P. 5	Van Haver J. 10, 28
Gelber L. 31	van Immerseel F. 6
Haeseryn R. 1, 3, 34	Van Kerckhove M. 29
Homblé A. G. 2	Van Wesemael M. 15, 22
Messiaen M. 11	Verbrugghen J. 23
Meurant R. 9	Weze G. 1, 19, 24, 34
Philippen J. 18	
Roeck F. 33	

ILLUSTRATIES

1-3. Kromme Stege. Gent ... 4; 4. Interieur v. Stove ... 6; 5. The Greyhound Crawley ... 20; 6. Willy Mitchell & 49 knikkers ... 22; 7. Wereldkampioenschappen Crawley '76 ... 24; 8. Brugse deelnemers ... 25; 9. Plan v. Gentse straten, o.a. Grote Sterre ... 46; 10-19. Adreskaarten van bordelen ... 53-63; 20. Krt. O.-Vl. herkomst van gekarteerde vrouwen ... 64; 21. Kleurdrukplaat als weergave van beeld ... 108; 22-39. Votiefschilderijen (portretten O.-L.-Vrouwekerk Lebbeke ... 94-126; 40. Brugs Ros Beiaard ... 145; 41. 4 reuzen Oostende ... 154; 42. Burgemeester en grenssjerpen ... 183; 43. Wapenschild Uitbergen ... 191; 44. (Donder)steen ... 201; 45-46. Windijzer : paard en haan ... 204; 47. Kalvarie op dak ... 205; 48-49. Kalvarie & Irisplant ... 206; 50. Drie levende doden ... 212; 51. Dichtmetselen gemeentehuis Brussegem ... 220; 52. Beeld van Jef Claerhout te Vichte ... 221; 53. Beeld van Firmin De Vos te Munte ... 222; 54. Schaal (geschenk) Nelderzwalm ... 224; 55. Reus Roesbrugge-Haringe ... 227; 56. Namengrap Kontloos ... 229; 57-58. Nieuwjaars- en geboortekaart ... 232; 59. Specifieke I. K. Maaseik ... 235; 60. Het dorp is dood. Leve het dorp ... 237; 61. Embleem v.h. Jaar van het Dorp ... 239; 62. Grote belangselling Gentse Kermisstoet ... 249; 63. Wedstrijd teerlingbak ... 251; 64. Poppenspel ... 251; 65. Nieuwjaarswens Ch. Hanskens ... 253; 66. Adreskaart C. Van Montagu ... 258; 67. Merklap nr. 22 ... 259.

AANDACHT !

Hebt U reeds uw bijdrage 1978 overgeschreven op postrekening 000-0096946-43 van de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, Gent ? Dank. Zo niet, doe het onmiddellijk.